

MALMÖ HÖGSKOLA
FAKULTETEN FÖR
KULTUR OCH SAMHÄLLE

”Det var inte sagor och hittepå”

En netnografisk studie av konstruktionen av autenticitet i en grupp
med fokus på en historisk period.

”It wasn’t fairytales and make belief”

A netnographic study of the construction of authenticity in a group focusing on a historical
period.

Marie Bennedal

Masteruppsats i Historia

30 hp

HT 2014

Handledare: Johan Lundin

Examinator: Mats Greiff

Abstract

The aim of this study is to examine how authenticity is constructed in a group on the internet focusing on replicating historical clothes. The group is called *Vi som syr medeltidskläder* and is located on Facebook. The conversations between the members of the group is analysed with a netnographic method. The theoretical frame of the investigation is a constructive view on authenticity, subcultural and social capital, categories, dichotomies and formal and informal hierarchies.

The investigation shows, among other things, that authenticity is constructed through conversations between members in the group with high subcultural capital, high up in the informal hierarchy with support from members with a place high up in the formal hierarchy. The results also show that the members with high subcultural capital often have a connection to museums and universities and that these places are related to the construction of authenticity even here. Further the investigation shows that the view on authenticity in the group is crystallizing, causing members to create or join new, similar groups if their view does not correspond to the view in the rest of the group.

Keywords: authenticity, netnography, subcultural capital, reenactment.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	3
Introduktion	3
Syfte	4
Frågeställningar	4
Disposition	5
Teoretiska utgångspunkter	6
Forskningsläge	11
Metod	18
Begrepp	23
Källor	24
RESULTAT	27
Bumlan	27
Sophias Ateljés mönster	49
Nya grupper	70
AVSLUTNING	78
Konklusion	78
Vidare forskning	82
Sammanfattning	83
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	85

INLEDNING

Introduktion

Medeltiden. Sagor om fagra prinsessor och ädla riddare, gastkramande berättelser om pest och krig. Denna mytomspunna period tycks väcka fantasin hos både stora och små. Idag kan man leva ut medeltiden på marknader och festivaler, på återskapanden och lajv. Andra perioder som sextonhundratals med trettioåriga kriget, sjuttonhundratals med franska revolutionen och artonhundratals med all möjlig och omöjlig industrialisering återskapas av diverse föreningar både privat och för publik, men ingen av dessa har samma popularitet bland allmänheten som det vida begreppet medeltiden. Under sommaren 2014 kunde man besöka närmare 30 marknader och evenemang enbart i Sverige.¹ Att delta innebär i de flesta fall även att klä sig i tidstypiska kläder, vilka ofta tillverkas av bäraren själv, och för att lyckas med detta kan man antingen gå med i en specifik förening, eller så kan man söka information och gemenskap på internet.

Facebookgruppen *Vi som syr medeltidskläder* är ett av dessa forum på internet. Där kan man, genom sin personliga profil diskutera med övriga medlemmar och dela med sig av tips, länkar och bilder. Gruppen grundades i juni 2013 och växte snabbt. I skrivande stund är antalet medlemmar uppe i över 2700 stycken och de blir fler för varje dag som går. Gruppen har en bred definition av medeltiden, allt mellan år 500 och 1600 räknas in, och man riktar sig både till dem som sysslar med fantasy och lajv och till dem som är medlemmar i reenactment-föreningar och ägnar sig åt minutiöst historiskt återskapande. Det som förenar medlemmarna är strävan efter att tillverka dräkter att bära på de historiska marknaderna och evenemangen. De personer som går med i gruppen har dock mycket varierande förkunskaper när det kommer till att sy kläder kopplade till medeltiden. De flesta har ett sömnadsintresse, men vissa har ännu inte sytt något som har med medeltiden att göra. En del är rena nybörjare med populärkulturella medeltidsförebilder, andra kan ha många års erfarenhet, vara professionella skräddare eller arbeta med medeltida kläder på museum

Medlemmarna i gruppen diskuterar dagligen en mängd olika teman kopplade till sömnad, men något som regelbundet dyker upp är begreppet *historisk korrekthet*, eller som man i gruppen förkortar det, HK. Det finns en tendens att sträva mot det ouppnåeliga idealet HK och till följd av detta är frågan om historisk autenticitet ständigt närvarande. Vad som upplevs som

¹ Enligt en lista förfärdigad av Facebook-gruppen *Vi som tipsar varandra om Vikinga och Medeltida marknader*.

autentiskt är dock inte självklart och olika mål, förebilder och åsikter möts i både korta argumentationer och långa, hetsiga debatter. Genom att följa diskussionerna i gruppen kan vi få en bild av hur det autentiska konstrueras.

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur man i en nätgemenskap med fokus på en historisk period konstruerar autenticitet. Forskning kring konstruktionen av autenticitet har tidigare främst berört organisationer som museum och konkreta föreningar. Den här studien strävar efter att bredda detta fält och komplettera de studier som gjorts på subkulturella grupper. Föreställningen om det autentiska är något ständigt närvarande och problematiserat i grupper som sysslar med historiskt återskapande och just denna form av gemenskap lämpar sig därför väl för studier av autenticitetens konstruktion. Den gemenskap som jag ämnar studera närmare existerar enbart på internet, vilket är ett område som än så länge är relativt outforskat.

Genom att välja att studera just det här området kan jag komplettera den tidigare forskningen som främst fokuserat på gemenskaper ”i verkligheten”. Grunden till att välja just en nätbaserad gemenskap är en strävan efter att öka kunskapen på området och öppna upp för mer forskning med samma bas. Min forskning kan belysa en aspekt av historiskt återskapande som tidigare inte existerade och som är högst aktuell, nämligen gemenskapen på internet. Den grupp jag ska undersöka fokuserar på produktionen av något autentiskt, snarare än resultatet, vilket skiljer sig från den tidigare forskningen. Medlemmarna i den här gruppen måste inte möta varandra utanför gemenskapen på internet och kommer bära de kläder de tillverkar i kontexter oberoende av varandra, därför kan man också tänka sig att fler skilda åsikter möts här än i de tidigare studerade grupperna, vilket kan ge en ny dimension till konstruktionen av det autentiska.

Uppsatsens frågeställningar är:

- Hur konstruerar medlemmarna i Facebookgruppen *Vi som syr medeltidskläder* autenticitet?
- Vem eller vilka medlemmar i Facebookgruppen *Vi som syr medeltidskläder* ses som auktoriteter vad gäller att avgöra vad som är historiskt autentiskt; och på vilka grunder bygger denna auktoritet?

Disposition

I det följande presenteras uppsatsens teoretiska utgångspunkter och de begrepp som kommer att användas för att analysera materialet. Därefter går jag igenom det rådande forskningsläget och min egen positionering gentemot det. Efter det presenteras metod, begrepp som kräver en förklaring och det källmaterial jag utgått ifrån.

I resultatdelen går jag igenom det utvalda materialet som delats in i tre kapitel, ett om begreppet bumla, ett om mönster från Sophias Ateljé och ett om nya grupper som bildats. Inläggen och diskussionerna som utgör källmaterialet presenteras och analyseras i kronologisk ordning. I det avsnitt som handlar om nya grupper presenteras grupperna var för sig.

Avslutningsvis går jag igenom de slutsatser som går att dra utifrån analysen av källmaterialet i en konklusion, något som mynnar ut i förslag på vidare forskning. Uppsatsen avslutas därefter med en sammanfattning.

Teoretiska utgångspunkter

Konstruktionen av historisk autenticitet är föremålet för föreliggande uppsats. Därför kommer jag i det följande diskutera och tydliggöra vad som här avses med begreppet autenticitet. Därefter kommer de olika teoretiska begrepp som jag använder för att göra min undersökning att förklaras.

Autenticitet

Det finns två perspektiv på autenticitet, det äldre *materialistiska* och det nyare *konstruktivistiska*. Arkeologen Siân Jones beskriver dessa perspektiv i *Negotiating authentic objects and authentic selves*. Hon menar att den materialistiska synen uppstod i samband med industrialismen, då man började massproducera saker och en oro föddes för att ett tings unicitet skulle försvinna. Som en reaktion började man lyfta fram antikviteter och original, saker man menade att man kunde mäta autenticiteten på. Enligt det materialistiska synsättet är autenticitet något objektivt som finns i föremålen i sig; en syn som bland annat kommer till uttryck i hur föremål bevaras och visas upp på museum.² Idag är dock ett konstruktivistiskt synsätt på autenticitet det vanligaste. Man ser autenticitet som en kulturell konstruktion där det autentiska ligger lika mycket i betraktarens öga som i själva objektet. Det konstruktivistiska synsättet beskrivs av kulturgeografen Annika Björklund som upplevelserelaterat. Det autentiska är något subjektivt som påverkas av individens tidigare erfarenheter och kunskap. För att något ska ses som autentiskt måste det överensstämma med de förväntningar och föreställningar man bär med sig, något som alltså är kulturellt konstruerat och som dessutom kan förändras.³

På motsvarande sätt menar Jones att autenticiteten skapas i relationen mellan människor och ting och hon är kritisk mot hur föremål bevaras på museum, då dessas uppfattade autenticitet kan minska då de är avskurna från de mänskliga nätverk och relationer de förkroppsligar. Föremålen på sin naturliga plats ger dem mening och därmed också autenticitet.⁴ Både Jones och Björklund menar att samma känsla av autenticitet kan infinna sig hos en människa i mötet med en rekonstruktion som med ett ”originalföremål”. Detta är intressant i relation till historiskt återskapande där strävan efter autenticitet är stor, men där det i de flesta fall handlar om rekonstruktioner. Elizabeth Carnegie och Scott Maccabe menar i *Re-enactment Events*

² Siân Jones, ”Negotiating authentic objects and authentic selves”, *Journal of Material Culture*, 15:2 (2010) s.182-183

³ Annika Björklund, ”I Arns landskap”, *Bebyggelsehistorisk tidskrift*, 64 (2012) s.8

⁴ Jones, 2010, s.21

and Tourism att ett rekonstruerat föremål på sin ”naturliga plats” i ett återskapande kan ge en annan, mer levande, känsla av autenticitet än originalföremålet på ett museum.⁵

I föreliggande undersökning tar jag min utgångspunkt i en konstruktivistisk syn på autenticitet. Det autentiska konstrueras genom ett pågående samtal i en gemenskap. Den ständiga förändringen gör att det är mer intressant att undersöka mekanismerna bakom det autentiska snarare än vad som upplevs som autentiskt. I återskapandet av historia är problematiken kring konstruktionen av autenticitet ovanligt närvarande, vilket gör att en gemenskap som den i *Vi som syr medeltidskläder* lämpar sig ovanligt väl för att undersöka just konstruktionen av det autentiska.

Subkulturellt kapital

Ett av de begrepp jag använder för att undersöka hur det autentiska konstrueras i en gemenskap är *subkulturellt kapital*, vilket främst är kopplat till vilka medlemmar som ses som auktoriteter i fråga om att avgöra vad som är historiskt autentiskt. Detta är ett begrepp myntat av sociologen Sarah Thornton, som inspirerats av Pierre Bourdieus teori om kulturellt kapital. Bourdieu menade att det kulturella kapitalet, i form av utbildning, förmåga att uttrycka sig i tal och skrift, ägande av en tavla, eller kunskap om till exempel klassisk musik, i samspel med det sociala och ekonomiska kapitalet, spelar stor roll för skapandet och upprätthållandet av sociala hierarkier. Genom gemensamma normer och värderingar anpassar sig individen efter kulturen, en kultur som skiljer sig åt beroende på social position och klass. Vad som räknas som kulturellt kapital är ett resultat av tidigare tvister i den grupp man tillhör och något som kan förändras. Ett kriterium är dock att det kulturella kapitalet ska kunna omvandlas till ekonomiskt kapital, eller symboliskt kapital i form av status och prestige. Något som också har inflytande över en persons status är det sociala kapitalet, alltså hans eller hennes relation till andra människor i samma grupp. Om man känner en person med hög status höjer det ens egen.⁶

Det Sarah Thornton gjorde var att applicera Bourdieus teori på en subkultur, en grupp som går mot strömmen, något som Bourdieu underskattat. Inom den subkulturella gruppen skapar medlemmarna mening genom subkulturellt kapital. Det subkulturella kapitalet utgörs av ting och kunskap som man inom gruppen uppskattar och lyfter fram. Exempel på det kan vara ett

⁵ Jones, 2010, s.19, Björklund, 2012, s.8 och Elizabeth Carnegie och Scott McCabe, ”Re-enactment Events and Tourism”, *Current Issues in Tourism*, 11:4 (2008) s.359-361

⁶ Pierre Bourdieu, ”The forms of capital”, i John G. Richardson (red.) *Handbook of theory and research for the sociology of education*, 1986

särskilt sätt att tala, röra sig, frisyrier, kläder och kunskap inom ett speciellt område. Precis som i fallet med det kulturella kapitalet belönas subkulturellt kapital med beundran, status och prestige inom den subkulturella gruppen. Bekräftandet av det subkulturella kapitalet kan dock enbart komma från andra medlemmar i gruppen och utan bekräftandet har det inget värde. Thornton menar också att man, i processen att skapa subkulturellt kapital, också skapar ett motsatspar, ett *vi* och *dem*, i *underground* och *mainstream*. Det krävs något att definiera sig mot, trots att detta andra egentligen inte existerar.⁷⁸

Det kulturella kapitalet kan objektifieras och förkroppsligas, vilket också stämmer in på det subkulturella. I den grupp Thornton studerar kan en frisyr eller en skivsamling vara objekt som ger kapital, medan det i den jag undersöker skulle kunna bestå av en rekonstruerad dräkt eller en kopia av ett medeltida spänne. Det förkroppsligade kapitalet utgörs i Thorntons subkultur av rätt slags slang, eller att se ut som att man var född till att dansa den senaste dansstilen. I min studie rör det sig i likhet med slangen om att använda rätt begrepp, som HK (historiskt korrekt) eller cotehardie (figursydd medeltida klänning eller kjortel med knappar), eller att utmärka sig i medeltida broderi eller växtfärgning. Subkulturellt kapital kan också bestå av specificerad kunskap inom det allmänna intresseområdet, som medeltida manuskript eller skandinaviskt 1400-tal. Det som däremot inte resulterar i subkulturellt kapital är nybörjare som anstränger sig så mycket att passa in att det blir uppenbart, om de till exempel använder populära begrepp på fel sätt, eller syr en dräkt i växtfärgat tyg, men med fel mönster.

Det subkulturella kapitalet avslöjar hur man i en gemenskap skapar mening och hur man avgör vad som är rätt och fel utifrån en hierarkisk ordning. Med hjälp av det subkulturella kapitalet kan vi få en inblick i vem som har rätt att avgöra vad som ses som autentiskt i gruppen. Vad som uppfattas som subkulturellt kapital är också starkt kopplat till konstruktionen av det autentiska, då autenticitet är något man sätter högt värde på, men samtidigt något man ständigt definierar. Om man lyfter fram eller speglar definitionen av det autentiska erhåller man subkulturellt kapital och samtidigt ökar ens inflytande över definitionen av det autentiska.

Kategorier, dikotomier och hierarkier

För att synliggöra hur autenticitet görs och det subkulturella kapitalets roll i denna process

⁷ Sarah Thornton *Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital*, London 2013[1995], s.27 och 178

⁸ Sune Qvotrup Jensen, "Rethinking subcultural capital", *Youth*, 14:3 (2006) s.257

använder jag ytterligare några begrepp som redskap. Ett sådant är *kategorier*. Genom att kategorisera skapar människan ordning. För att förstå och ge en situation mening delar hon in saker, personer och händelser i olika grupper eller kategorier.⁹ Kategorier kan även vara delar av *dikotomier*, vilket innebär konstruerade motsatsförhållanden. Etnologen Pia Lundahl beskriver dikotomier som en kategori som delats i två delar där den ena utesluter den andra. Ett exempel är kön, något som endast kan delas i manligt eller kvinnligt och man kan inte vara båda samtidigt. Vissa definitioner är dock mera flytande, som rent/orent där det hela avgörs utifrån kontexten. Dikotomier är sociala och kulturella konstruktioner i det att de uppkommit i bestämda historiska situationer och de är alltså inte naturliga.¹⁰

Lundahl talar också om hur dikotomier organiseras utifrån bestämda relationer till varandra. Hon tar upp exemplet manlig/kvinnligt som är kopplat till kultur/natur och aktiv/passiv. Delarna i en dikotomi står alltså inte bara i kontrast till varandra utan de har också varsin djupare mening genom relationen till andra dikotomier. Det finns även en *hierarkisk ordning* mellan de olika delarna där den ena står för det normala och det andra för det avvikande. Det som är normalt behöver inte förklaras utan ses som självklart till skillnad från det avvikande, vilket får representera skillnaden.¹¹ Även olika kategorier kan falla under en hierarkisk ordning, där vissa är mer accepterade, eller uppskattade än andra.

Hierarkier kan också förekomma mellan medlemmarna i en grupp. Man kan tala om en *formell hierarki*. Gruppens grundare står högst upp och därefter kommer av grundaren utnämnda administratörer och personer som står grundaren nära. Man kan också tala om en *informell hierarki* som utgår från det subkulturella kapitalet, men också från det sociala kapitalet; det vill säga vilka kontakter man har inom gruppen. Denna hierarki är inte lika stabil som den formella och kan komma att förändras i takt med en revidering av vad som utgör det subkulturella kapitalet. Personer med högt subkulturellt kapital står högt upp i den informella hierarkin och då dessa har stort inflytande över synen på detta kapital är det trots allt troligt att de behåller sin position och förändringen sker därmed ofta långsamt.

För att sammanfatta ovanstående är alltså min teoretiska utgångspunkt att autenticitet är något som *konstrueras* och som utgår från varje individs förväntningar och föreställningar. Dessa föds ur relationer till och gemenskapen med andra människor. I en grupp som den jag

⁹ Mary Douglas, *Purity and danger: an analysis of concept of pollution and taboo*, Routledge, London, 2002[1966]

¹⁰ Pia Lundahl, "Kontextbunden essentialism" i Fredrik Miegel och Fredrik Schoug (red.) *Dikotomier: Vetenskapliga reflektioner*, 1998, s. 92

¹¹ Lundahl, 1998, s.93

undersöker påverkas synen på vad som är autentiskt av medlemmarnas *subkulturella* och *sociala kapital*, då den med högt kapital tillskrivs större inflytande inom gruppen över hur olika saker bör uppfattas, det vill säga är mer normativa i diskussionen om autenticitet. Genom att belysa *kategorier*, *dikotomier* och olika slags *hierarkier*, som *formella* och *informella*, i de inlägg som skrivs av medlemmarna kan jag komma åt konstruktionen av det autentiska.

Forskningsläge

Forskning om autenticitet utifrån nätbaserade källor är ännu mycket begränsad. Det man däremot kan finna är forskning om autenticitet i andra sammanhang, forskning om historiska gemenskaper och forskning om subkulturer.

Definitioner av det autentiska, HK och period

Den studie som ligger närmast min egen är en kandidatuppsats i kulturvård vid Göteborgs Universitet av Malin Karlsson.¹² Hon har undersökt hur begreppet HK, eller historiskt korrekt, definieras och används av medlemmarna i Facebookgruppen *Vi som syr medeltidskläder*. Karlsson använder sig av en netnografisk metod, vilket även jag gör, med skillnaden att hon interagerade med medlemmarna i gruppen och använde dem som informanter. Utifrån studien sluter sig Karlsson till att HK innebär en ouppnåelig idealbild som man i gruppen talar om som om den vore möjlig att förverkliga. HK kan mer konkret också innebära en trovärdig tolkning av en medeltida dräkt utifrån flera samtida källor. Autenticitet och historisk korrekthet får ses som synonymer, även om Karlsson inte gör den kopplingen.

Begreppet *historiskt korrekt* som Karlsson undersöker är synonymt med ett annat begrepp som används i samma kretsar, nämligen det engelska *period*. Inom gemenskaper som sysslar med historiskt återskapande brukas de båda termerna flitigt, men inom SCA, Society of Creative Anachronism, används främst begreppet *period*. Sociologen Stephanie K. Decker har undersökt hur man ser på autenticitet i en gruppering av denna världsomspännande reenactment-förening med fokus på medeltiden. I likhet med Karlsson utgår hon från det begrepp man använder för att beskriva autenticitet, i det här fallet *period*. Medlemmarnas definition av *period* är, precis som i Karlssons studie, att förfärdiga en så realistisk tolkning av en medeltida dräkt som möjligt utifrån belagda samtida källor. I det här fallet utökas dock begreppet till att även gälla personens handlingar och andra materiella ting som är relaterade till honom eller henne.¹³

Det här sättet att se på det autentiska förekommer också bland medlemmarna i en grupp som undersöks av Mitchell D. Strauss i *A framework for assessing Military Dress Authenticity in civil war Reenacting*. Gruppen han tittar närmare på återskapar det amerikanska

¹² Malin Karlsson, "Historiskt korrekt: En netnografisk studie av begreppet HK med historisk slöjd som kontext", opubl. C-uppsats, Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet, VT 2014

¹³ Stephanie K. Decker, "Being Period: An Examination of Bridging Discourse in a Historical Reenactment Group", *Journal of Contemporary Ethnography*, 39:3 (2010) s.276

inbördeskriget, närmare bestämt som sydstatssoldater. Strauss undersöker hur medlemmarna i gruppen definierar autenticitet och menar att problemet med autenticitet är att den ständigt flyttar sig längre bort, ju mer kunskap man får. För en nybörjare tycks allt autentiskt, men ju längre man håller på med intresset desto mer ser man felen och desto högre krav ställer man på sig själv och andra. Illusionen av det autentiska försvinner.¹⁴ Detta är intressant i relation till hur de mer erfarna medlemmarna kan tänkas ha större inflytande över konstruktionen av det autentiska i gruppen.

Bland de mer erfarna medlemmarna i den grupp Strauss undersöker framträder tre viktiga element för att avgöra autenticitet, som går igen både hos Karlsson och Decker, nämligen *förebilder*, *tillverkning* och *material*. Förebilderna bör främst komma från museum, kläderna bör sys för hand och materialet bör vara detsamma som originalen. Om man uppfyller alla dessa krav kommer man så nära det autentiska man kan. Strauss menar dock att det är omöjligt att uppnå absolut autenticitet. Detta på grund av dels kläderna, men också beteendet. Om det inte är möjligt att bära originalkläder från den period man återskapar kan de aldrig bli autentiska eftersom något alltid kommer bli annorlunda, den kan vara en fråga om materialet eller om tillverkningen. Vidare skiljer sig beteenden och rörelsemönster åt mer och mer, ju längre tid som förflutit mellan den återskapade perioden och idag, något vi är närmast omedvetna om och har svårt att korrigera. Även i Strauss undersökning kommer det fram en bild av att det autentiska är ett ouppnåeligt ideal, men samtidigt något man talar om som att det trots allt vore möjligt att lyckas med.¹⁵

En autentisk illusion

Strauss menar att det man strävar efter att återskapa snarare är en romantiserad bild av en tidsperiod, än hur det faktiskt var. Medlemmarna i den grupp han undersöker använder återskapandet som ett sätt att bearbeta det förflutna och ge uttryck för en lokalpatriotism som sällan ges utrymme i samtiden. Genom att porträttera en romantiserad bild av sydstatssoldater får medlemmarna möjlighet att återskapa inbördeskriget så att det ger mening till deras liv idag. En slags romantiserad bild som upplevs som mer autentiskt än den faktiska perioden.¹⁶

Samma iakttagelse återfinns hos Russel Belk och Janeen Arnold Costa som studerat en grupp som återskapar möten mellan pälsjägare i norra USA mellan 1825 och 1840. De menar att

¹⁴ Mitchell D. Strauss, "A framework for assessing Military Dress Authenticity in civil war Reenacting", *Clothing and Textiles Research Journal*, 19:4 (2001) s.151

¹⁵ Strauss, 2001, s.152-155

¹⁶ Strauss, 2001, s.153

gruppen återskapar något som aldrig funnits. Den period som återskapas upplevs av medlemmarna stå i stor kontrast till det moderna samhälle man annars lever i. Den ses som mer meningsfull och fylld av sidor man uppfattar saknas idag, känslor av frihet, enkelhet och makt. Man fyller alltså återskapandet med saker som ger mening till livet idag, vilket ökar känslan av autenticitet, oberoende av huruvida de faktiskt förekom.¹⁷ När man återskapar mötena skiljer de sig från de faktiska historiska mötena på flera sätt. Bland annat förkom få, om några kvinnor, medan det idag är många kvinnor som deltar. Kläder som sällan bars, som indianinspirerade dräkter på vita män, används också frekvent, då de passar in i illusionen av den period man återskapar¹⁸. Hos Strauss kan vi också se det här rent konkret i form av de huvudbonader medlemmarna väljer att bära. Historiskt var slokhatten den vanligaste huvudbonaden bland sydstatssoldater, men bland medlemmarna i gruppen är det vanligast att bära soldatkeps, då detta stödjer den underliggande politiska innebörden man strävar efter att få fram.¹⁹ Den romantiserade bilden av tidsperioden som både Belk och Costa och Strauss tar upp är något som konstrueras inom gruppen och som genom en outtalad överenskommelse mellan medlemmarna upplevs som autentisk.

Decker tar också upp den här sortens autenticitet i fråga om den SCA-grupp hon undersöker. Där beskriver medlemmarna i gruppen det som en annan slags autenticitet, en subjektiv upplevelse av att höra till något äkta och meningsfullt, något man inte känner att man kan uppnå i vardagen. Det är en slags illusion av en historisk period som grundar sig i den definition av autenticitet som först beskrivits, men som inte är beroende av den.²⁰

Att skapa autenticitet

Decker beskriver även hur medlemmarna i den reenactment-grupp hon studerat använder sig av så kallad bridging discourse. Detta går ut på att en medlem som uppträder på ett sätt som inte följer den syn gruppen har på vad som är autentiskt startar en diskussion för att bevisa att beteendet visst är autentiskt och stärker bandet till andra som också skiljer ut sig.²¹ Vad som ses som autentiskt är alltså en pågående process i en grupp, det är något som ständigt skapas. Det hänger även ihop med hur ny en medlem är i en grupp. De som är mer erfarna har mer att säga till om.

¹⁷ Russell Belk och Janeen Arnold Costa, "The Mountain Man Myth: A contemporary consuming fantasy", *Journal of Consumer Research*, 25:3 (1998) s.232

¹⁸ Belk och Costa, 1998, s.227-229

¹⁹ Strauss, 2001, s.154

²⁰ Decker, 2010, s.278-279

²¹ Decker, 2010, s.276

På ett liknande sätt beskriver Heike Jenß hur medlemmarna i en grupp som kallas The Sixties skapar autenticitet. Gruppen ägnar sig åt att återskapa sextioalet som en samtida livsstil. Skillnaden mellan den här sortens återskapande och reenactment är att det i det här fallet rör sig om någons vardagsliv, inte om en begränsad period. Det autentiska handlar här inte om ett exakt återskapande, utan om att vara så autentisk som möjligt utifrån de ramar gruppen ställt upp, med andra ord en autentisk retro-stil.²² Jenß undersöker hur autenticitet konstrueras i det här sammanhanget och menar att det också här grundas i en pågående diskussion mellan medlemmarna. Vilket inflytande en medlem har över hur det autentiska konstrueras har med personens subkulturella kapital att göra. Ju större subkulturell kapital, desto mer inflytande. Subkulturellt kapital kan i gruppen utgöras av till exempel specialiserad kunskap om sextiotalsmusik, -mode, eller -inredning, men det kan också bestå av materiella ting som originalkläder, en sextiotalsfrisyr, eller ett sätt att tala och röra sig. Informationen om vad som är rätt och fel får man från film, skivomslag, modetidningar och originalkläder och det är viktigt att visa upp sin kunskap för de andra medlemmarna, då det är bekräftandet från andra som gör det till subkulturellt kapital.²³

Bekräftandet av andra i samma grupp för att uppnå autenticitet tar även Erik Hannerz upp i *Performing punk*. Utan andra och en gemensam syn på det autentiska inom en subkulturell grupp är strävan meningslös. Gruppen är också den som avgör vad som är autentiskt, samma sak i ett annat sammanhang inte behöver vara det. Genom att definiera vad som är autentiskt definieras också det som inte är det, det man tar spjörn mot. Denna motsats är avgörande i konstruktionen av det autentiska och i skapandet och upprätthållandet av en subkulturell grupp.²⁴

Strävan efter att uppnå större subkulturellt kapital förekommer också bland pälsjägarna som Belk och Costa undersökt, även om det inte benämns just så. Det är okej att ha en tipi i tyg, men man får större erkännande av gruppen om man har en av skinn. Ju mer tid och pengar man lägger ned, desto mer seriös uppfattas man, och desto större inflytande har man över vad som är värt att uppmuntra. Man talar sällan högt om dessa två faktorerers betydelse för det subkulturella kapitalet, men de är utan tvekan avgörande.²⁵

²² Heike Jenß, "Dressed in History: Retro Styles and the Construction of Authenticity in Youth Culture", *Fashion Theory: The Journal of Dress, Body & Culture*, 8:4 (2004) s.388

²³ Jenß, 2004, s.391 och 397

²⁴ Erik Hannerz, *Performing Punk*, 2013, s.67

²⁵ Belk och Costa, 1998, s.234

I fråga om det autentiska menar Jenß också att man ofta väljer det ovanliga framför det vanligt förekommande, vilket resulterar i en slags hyper-version av det förflutna.²⁶ Detta tar även Strauss upp. De personer han studerat menar att det är skillnaden mellan erfarna medlemmar och nybörjare. De mer erfarna är medvetna om vad som var vanligt och undviker alltså det ovanliga för att återskapa något som stämmer så bra överens med perioden man har som förebild som möjligt.²⁷

Kontrollen över det autentiska

Den forskning som tagits upp hittills har utgått från specifika grupper där man genom ett interagerande mellan medlemmarna konstruerar autenticitet. Det förekommer också forskning som talar om autenticitet som skapas av institutioner och organisationer och vad som händer när dessa möter de subkulturella grupperna.

Elizabeth Carnegie och Scott McCabe beskriver hur museum står för de ”äkta” objekten och kontrollerar tillgängligheten av dem. Reenactment går emot detta ägandeskap och demokratiserar det genom att skapa och använda tingen i samtiden. Man tolkar dem på ett sätt som ger social och kulturell mening för dem som brukar dem, något man inte kan uppnå på ett museum. Från museernas håll oroas man över att det autentiska ska gå förlorat genom brukandet av föremålen och att man inom reenactment för fram en felaktig bild av det förflutna. Carnegie och McCabe menar att reenactment ofta stereotypiseras negativt och kritiserar av museum och i kulturarvslitteratur som populärkulturellt och kommersiellt. Författarna hävdar dock att reenactment är ett viktigt pedagogiskt verktyg och något som bör undersökas mer med en kritisk syn på vem som har tolkningsföreträde när det kommer till autenticitet.²⁸

Ett evenemang som ofta dyker upp i svensk forskningskontext, både när man talar om historiskt återskapande och relationen mellan museum och reenactment är Medeltidsveckan på Gotland. Lotten Gustafssons avhandling *Den förtrollade zonen* är en av de främsta studierna av detta evenemang. Hon beskriver hur veckan grundades som ett folkbildningsprojekt och att Länsmuseet ännu avgör vad som är autentiskt, men att detta till viss del motarbetas av deltagarna.²⁹

²⁶ Jenß, 2004, s.392

²⁷ Strauss, 2001, s.156

²⁸ Carnegie och McCabe, 2008, s.229-230 och 235

²⁹ Lotten Gustafsson, *Den förtrollade zonen: lekar med tid, rum och identitet under Medeltidsveckan på Gotland*, Stockholm 2002, s.164-166

Gustafsson beskriver det som att man tar bort varje möjlighet till en personlig relation till en viss period genom att välja en som ligger så långt tillbaka i tiden att det mänskliga minnet inte når dit. Istället skapas ett kollektivt kulturarv, något som utvecklas och kontrolleras av experter. Medeltiden kan inte bli personlig, men genom att levandegöra en etablerad bild kan man komma så nära att det ändå upplevs så. Den historiska period som återskapas under Medeltidsveckan menar Gustafsson främst är konstruerad av institutioner som exempelvis museer. I kontrast till den står de som sysslar med reenactment och som, precis som Carnegie och McCabe skriver, framställs som ett fiktivt snarare än ett historiskt återskapande.

Min studie

Det jag kommer att bära med mig från den tidigare forskningen är bland annat begreppen HK från Karlsson och period från Decker då dessa passar in även i min studie. Det autentiska är en idealbild som trots allt upplevs som möjlig att uppnå. Att man över huvud taget skapat begreppet *historiskt korrekt* visar på hur centralt det autentiska är i dessa gemenskaper. Min strävan är dock att fördjupa förståelsen av det autentiska genom att gå vidare från att studera vad det autentiska innebär till att undersöka hur det konstrueras. Jag tar också med mig tanken att det autentiska ständigt flyttar sig längre bort, ju mer kunskap en person får. Detta skulle kunna tänkas påverka gruppen mer än man talat om i den tidigare forskningen, då mer erfarna medlemmar har större inflytande över synen på det autentiska och det samtidigt är de som uppfattar det autentiska som ouppnåeligt.

Det subkulturella kapitalet och dess påverkan på grupper är ytterligare något jag kommer att utveckla i min studie. Tidigare har man studerat grupper som har återskapande som livsstil medan de som har det som hobby undersökts utifrån andra perspektiv. Att förena forskning om autenticitet med den med subkulturellt kapital kan bidra med en fördjupad kunskap om gemenskaper som sysslar med historiskt återskapande. Den här sortens gemenskaper på internet är dessutom ett förhållandevis nytt fenomen och skiljer sig från dem man tidigare forskat om, vilket motiverar studien ytterligare.

I tidigare forskning har medeltida marknader och evenemang ofta varit utgångspunkt för undersökningar. Marknader och evenemang är dock platser dit människor kommer för att visa upp resultatet av många timmars hårt arbete i gemenskap med andra som gjort det samma. Att förfärdiga en autentisk bild av sig själv som en människa ur en annan historisk period än den samtida är oftast något man främst sysslar med ensam i sitt hem. Hantverksträffar där man möts och kan dela kunskap och tankar förekommer, men majoriteten av dem som arbetar med

att tillverka en utstyrsel gör det inte i sällskap med andra. Det man fokuserat på i den tidigare forskningen är just resultatet av arbetet, platser där människor möts och bedöms utifrån det de presterat. Den gemenskap jag ska undersöka existerar på internet, i ett forum där man får möjlighet att ventilera tankar och frågor med andra som också ägnar sig åt förarbetet, utan att någon lämnar sitt hem. Det historiska återskapandet har här blivit både mer anonymt, men det har också resulterat i gemenskaper med större vidd. I fråga om autenticitet kan tidigare forskning utifrån reenactment-föreningar säga mycket om hur det autentiska konstrueras i grupper med samma mål och utgångspunkter, med medlemmar som möts i verkligheten och påverkas av de gemensamma erfarenheterna. Här kan perspektiven breddas då det finns en möjlighet att undersöka hur autenticitet konstrueras i en gemenskap med mer individuella premisser, där medlemmarnas mål är snarlika, men inte gemensamma eller uttalade som i en förening utanför internet.

Just gemenskapen på internet är något nytt och fortfarande relativt outforskat i detta sammanhang. Genom att välja att studera just detta område kan jag komplettera den tidigare forskningen som främst fokuserar på gemenskaper ”i verkligheten”. Internet innebär en lättillgänglig källa till kunskap. Gemenskaper med historiskt intresse har numera tillgång till källor och information som tidigare främst fanns i svåråtkomliga arkiv. Detta gör att medlemmarna har andra förutsättningar än man tidigare hade att återskapa en historisk period. Tillgängligheten leder dock också till högre krav från övriga medlemmar, krav på autenticitet. Närvaron och problematiserandet av det autentiska är inte unikt för den här sortens gemenskap, vilket vi kan se i den tidigare forskningen, men kombinationen med internets möjligheter och brister öppnar utan tvekan upp för nya perspektiv.

Metod

Netnografi

Den här studien utgår från en kvalitativ textanalys utifrån nätbaserade källor. Att bedriva forskning på internet är fortfarande relativt nytt och metoderna för detta är ännu inte helt utarbetade. En metodologisk ansats har dock vuxit fram ur etnografien. Robert Kozinets myntade begreppet *netnografi* 1990, en slags etnografisk forskning på internet. Ännu florerar även andra begrepp för samma slags forskning, som *virtuell etnografi*, men netnografi tycks ta över mer och mer. Netnografien användes från början främst för att göra nätbaserade marknadsundersökningar, men har utvecklats till ett vidare koncept. Kozinets menar att det idag är närmast omöjligt att förstå världen utan internet. Det är inte längre något skilt från verkligheten, utan en del av den, en del av människors identitet och en stor del av relationen mellan individer.³⁰

En av de stora skillnaderna mellan att utföra traditionell etnografisk forskning och nätbaserad etnografi är, förutom det faktum att det senare utförs på internet, den något suddiga linjen mellan offentligt och privat. I den ”verkliga” världen tycks skillnaden vara närmast självklar, ett tal är offentligt och ett samtal mellan fyra ögon mer privat, men i fråga om internet är gränsdragningen ännu inte lika tydlig. Hur offentligt är en konversation på en chatt-sida? Borde det snarare liknas vid en publicerad text? Kanske borde man se internet som en slags hybrid mellan offentligt och privat och mellan tal och text. Kozinets menar att en gränsdragning ändå krävs och att man får använda medlemskap och lösenord som riktlinjer. Om den information du söker kräver att du är medlem på sidan och innehar ett lösenord bör den ses som privat och inte offentlig och innehållet då mer som en privat snarare än publicerad text.³¹

Kozinets tar upp de tidigare problemen med att använda information från en kommersiell sida som Facebook. I användarvillkoren från 2009 ägde företaget all information och man fick inte kopiera eller dela någonting från sajten utan godkännande. I de uppdaterade användarvillkor, som numera kallas *Statement of Rights and Responsibilities*, som man kan finna idag, i december 2014, står det dock inte längre något om förbud, men man uppmanas att informera berörda medlemmar om man använder sig av text de skrivit.³² Om det rör sig om en mindre grupp menar Kozinets dock att det kan räcka med att kontakta gatekeepers som grundare eller

³⁰ Robert Kozinets, *Netnografi*, Malmö 2011, s.27-28

³¹ Kozinets, 2011, s.191-195

³² Användarvillkor på Facebook <https://www.facebook.com/legal/terms>

administratörer. Han gör dessutom skillnad på vad som räknas som forskning på människor och vad som inte gör det. Netnografin förespråkar ett interagerande med informanterna och en deltagande observation, vilket kategoriseras som forskning på människor. Observerande forskning som arkivforskning och nedladdning av befintliga data räknas däremot inte som det. Endast i det första fallet menar Kozinets att samtycke är nödvändigt.³³ Då min forskning utgår från befintliga inlägg och kommentarer i Facebook-gruppens textflöde har jag valt att inte informera alla medlemmar, men jag har kontaktat och informerat gruppens grundare.

Jag har valt att inte interagera med medlemmarna i Facebookgruppen av den enkla anledningen att jag inte vill påverka diskussionerna. En mer traditionell etnografisk ansats skulle inneburit nätbaserade intervjuer med medlemmar ur gruppen, men detta hade inte visat hur man skapar autenticitet genom ett interagerande medlemmar emellan. Jag hade fått tillgång till medlemmarnas syn på hur autenticitet skapas, men inte en inblick i hur det kan tänkas gå till. Om jag hade informerat medlemmarna att jag studerar deras konversationer hade detta också kunnat störa och man kan tänka sig att vissa skulle undvika att ge sig in i en diskussion och andra skulle kanske förlora sin spontanitet i formulerandet av inlägg då de skulle vara medvetna om min närvaro.

Ett exempel på netnografisk forskning där man valt att inte interagera med dem man studerar är Roy Langer och Suzanne C. Beckmans *Sensitive Research Topics*. Ett forum där man diskuterar plastikoperationer undersöks och man väljer att inte ge sig till känna av flera anledningar. Det är svårt att få kontakt med personer som kan tänka sig att tala om känsliga ämnen och författarna menar att om de hade varit i kontakt med dem som skriver i forumet hade man underminerat undersökningen och en del hade kanske motsatt sig att bli studerade och skapat en så kallad tystnadsspiral.³⁴ Detta vill också jag undvika, och trots att konstruktionen av autenticitet inte är ett så känsligt ämne som plastikoperationer skulle medvetenheten om min närvaro ändå kunna påverka diskussionerna.

De medlemmar vars inlägg och kommentarer presenteras och citeras i studien har anonymiserats. I de fall där personer deltar i flera olika diskussioner eller utmärker sig på något sätt har han eller hon tilldelats ett påhittat namn. Citaten är dock ordagrant återgivna och inga grammatiska fel har korrigerats. Detta är ett medvetet val då personens sätt att skriva kan påverka hur andra besvarar hans eller hennes kommentar.

³³ Kozinets, 2011 s.195-198

³⁴ Roy Langer och Suzanne C. Beckman, "Sensitive Research Topics: Netnography Revisited" *Qualitative Market Research*, 8:2 (2005) s.192-197

Reflexivitet

Man kan inte undgå behovet av reflexivitet i den nätbaserade forskningen. Det urval jag gjort påverkas utan tvekan av min relation till gruppen och den förhandskunskap jag fått genom mitt eget medlemskap i den. Genom min tid som medlem i *Vi som syr medeltidskläder* har jag lärt mig att urskilja vilka inlägg och diskussioner som faktiskt utmärker sig från mängden och sett vilka ämnen som förekommer oftare än andra. Genom att varje dag läsa de inlägg som skrivs har jag också omedvetet lärt mig vad som är normativt i gruppens textflöde. Då vissa begrepp användes ofta och på ett oproblematiskt sätt redan då jag var helt ny i gruppen ifrågasatte inte heller jag dem, eftersom jag vid den tidpunkten strävade efter att förstå och lära mig saker som jag uppfattade var över min kunskapsnivå. Jag kan själv se begrepp och händelser som normativa till följd av mitt medlemskap och därmed eventuellt vara mindre kritisk än jag hade varit om jag studerat gruppen som en utomstående. Mitt medlemskap i *Vi som syr medeltidskläde* kan både vara en fördel och ett hinder i min forskning, något jag är medveten om och som kan avhjälpas med min teori och begreppsapparat.

I fråga om de medlemmar som skrivit inlägg i det material jag samlat in har de inte kunnat påverkas av mig då de varit omedvetna om min närvaro. Dessutom existerade min studie i vissa fall inte när diskussionerna uppstod då de är tagna från gruppens arkiv. Dock får man vara medveten om att inlägg skrivits utifrån tanken att enbart medlemmar i gruppen ska läsa dem. Det rör sig alltså inte om helt offentliga uttalanden, även om medlemmarna varit medvetna om att ett stort antal människor kommer läsa dem. Bland medlemmarna i *Vi som syr medeltidskläder* är jag personligt bekant med några av dem. Ingen av dessa har dock varit delaktiga i det material som valts ut och jag har därmed ingen personlig relation till någon av de medlemmar som beskrivs eller citeras.

Medlemmarna skriver till en grupp människor som de antar delar deras intresse för det specifika ämnet, i det här fallet sömnad av medeltidskläder. Alltså skriver de på ett sätt som ibland kan vara svårt för en utomstående att förstå. Det medlemmarna skriver kan också vara anpassat efter gruppens dynamik. Exempelvis blir det snabbt tydligt för den nytilkomne medlemmen att HK är ett både viktigt och omdiskuterat begrepp, och han eller hon börjar i många fall snart använda sig av begreppet i inlägg och kommentarer. Det finns alltså en förväntan från gruppen att medlemmar skriver vissa saker och på ett visst sätt. Medlemmarna skriver sällan saker som kan uppfattas som provocerande av administratörerna och anpassar sig efter den outtalade hierarkin. De antar ofta en ödmjuk inställning där de snarare ber om råd än delar ut tips. Då de som varit med längre har mer erfarenhet ger man dem

tolkningsföreträdare och nytilkomna ger sig inte in i diskussioner i lika hög grad. Det kan dock också vara så att det är just de nya medlemmarna som ställer de mest kritiska frågorna då de ännu inte anpassat sig till gruppen. ”Dumma” frågor kommer sällan från etablerade medlemmar.

Vidare bör man även ta hänsyn till den faktor själva internet utgör. Trots att Facebook är en sida där man förväntas dela och stå för sitt riktiga namn och annan personlig information upplevs internet ofta som anonymiserande. Medlemmarna i gruppen kan tänkas skriva saker de inte hade delat med någon i verkligheten. De vågar stå för saker eftersom de inte är lika personliga som om de hade yttrats i en situation ansikte mot ansikte. Om en diskussion i *Vi som syr medeltidskläder* urartar kan en medlem alltid dra sig ur den, antingen genom att sluta besvara kommentarer, eller genom att helt enkelt lämna gruppen. Det finns alltså en flyktväg tillgänglig, vilket skulle kunna tänkas leda till både mer ogenomtänkta inlägg, men också mer genomarbetade och utvecklande.

Hierarkier

I materialet förekommer olika slags hierarkiska ordningar. De mest framträdande är de inom gruppen *Vi som syr medeltidskläder*. Dels finner vi en *formell hierarki* som till stora delar har sin grund i de enskilda medlemmarnas sociala kapital. Gruppens grundare står högst upp i denna hierarki och under henne står administratörer som hon själv valt ut, samt andra medlemmar med en relation till henne. Administratörerna blir fler ju mer gruppen växer. Administratörerna, till vilka även gruppens grundare kommer räknas, är mycket aktiva i gruppen och ofta deltar minst en av dem i varje ny tråd i gruppens textflöde. De har även makten att avbryta diskussioner och radera kommentarer eller hela trådar. Uttalanden från medlemmar som står högt upp i den formella hierarkin har stort inflytande över gruppen, trots att dessa inte alltid har ett högt subkulturellt kapital.

I gruppen finns också en *informell hierarki* där en medlems plats avgörs av just hans eller hennes subkulturella eller sociala kapital. En medlem kan stå över grundaren genom sitt större subkulturella kapital, men ändå begränsas något av den formella hierarkin. Den informella hierarkin är mer flexibel än den formella och förändras ständigt, i takt med att det som uppfattas som subkulturellt kapital förändras. Delaktighet i gruppen är dock nödvändigt för att upprätthålla en status i den informella hierarkin.

En grupp medlemmar som står högt upp i båda hierarkierna är de av administratörerna utnämnda ”experterna”. Dessa är mer eller mindre självutnämnda auktoriteter inom ett visst

område. Det kan röra sig om personer med inflytelserika bloggar eller personer som arbetar på museum. De listas av administratörerna som ”experter” i gruppen för att göra det enklare för medlemmar som undrar över saker att rikta sina frågor direkt till den person man i gruppen anser är mest kunnig på området. Experterna får sedan tolkningsföreträde när det kommer till inlägg relaterade till deras respektive område. Experterna har först och främst högt subkulturellt kapital, men genom sina utmärkande positioner i den informella hierarkin får de ofta även en plats högt upp i den formella hierarkin.

Varje medlem som startar en diskussionstråd har också en högre ställning i just den tråd han eller hon startat. Medlemmen påverkar diskussionen mer än andra, även om personens åsikter fortfarande är relaterade till socialt och subkulturellt kapital. Den som startat en tråd har också makten att radera den.

Begrepp

I diskussionerna i *Vi som syr medeltidskläder* och de tre andra grupperna förekommer vissa begrepp som kan kräva en förklaring. Begreppen förekommer också i den tidigare forskningen. Det första är *reenactment* som på svenska kallas *historiskt återskapande*, men det engelska ordet används ofta även i Sverige. Den som ägnar sig åt reenactment strävar efter att så korrekt som möjligt återskapa en bestämd historisk händelse eller period. Ofta är man medlem i en förening där alla medlemmar har samma händelse eller period som förebild. Medlemmarna lever sig in i rollen som en historisk karaktär och reenactment kan därför påminna om levande rollspel, eller *lajv*. Skillnaden mellan de båda är att personer som sysslar med lajv antar en bestämd roll, en persona, medan de som ägnar sig åt reenactment är sig själva i en annan historisk period. Något som ytterligare skiljer lajv från reenactment är att man i det förra fallet inte strävar efter historiskt återskapande utan ofta har fantasy-förebilder.

Källor

Vi som syr medeltidskläder

Den källa jag utgått från i denna undersökning är inlägg och diskussioner i textflödet tillhörande en grupp på Facebook. Facebook är en sida för nätbaserad gemenskap på internet vilken kräver medlemskap för åtkomst. Som medlem kan man interagera med andra medlemmar och skapa eller gå med i grupper inom gemenskapen. Dessa grupper kan vara öppna, men i många fall kräver de ytterligare medlemskap. Så var fallet med *Vi som syr medeltidskläder*, vilket är den grupp jag studerat närmare. Grupper på Facebook är ofta specialiserade och inriktade på specifika ämnen. *Vi som syr medeltidskläder* skapades då grundaren upplevde att det fanns ett stort intresse för medeltida klädsömnad bland medlemmarna i en allmän sömnadsgrupp på Facebook och en mer specifik grupp saknades.

Trots att *Vi som syr medeltidskläder* är en sluten grupp får alla som ansöker om medlemskap tillträde till gruppen. Dess storlek ökade från grundandet lavinartat och under den första dagen steg antalet medlemmar till över hundra. I skrivande stund uppgår antalet medlemmar till över 2700 stycken och fler tillkommer varje dag. Majoriteten av medlemmarna är kvinnor mellan 18 och 35 år, män i samma åldrar förekommer också, samt något äldre kvinnor. Yngre medlemmar och äldre manliga medlemmar är dock få.

Gruppen fokuserar på sömnaden av medeltidskläder, vilket innebär en användning av ordet *medeltid* i vid bemärkelse, allt mellan år 500 till 1600 är accepterat. I gruppen välkomnar man också personer med olika mål med sömnaden, både de som sysslar med lajv och de som ägnar sig åt reenactment. Trots, eller kanske till följd av, medlemmarnas varierande förkunskaper och mål har man tagit fasta på att alla är lika välkomna i gruppen och att man bör uppmuntra och inspirera snarare än kritisera.

Material och urval

Varje dag skrivs ett stort antal nya inlägg i *Vi som syr medeltidskläder*, medelantalet ligger på tio stycken. Inläggen besvaras alltid, vilket kan leda till långa diskussioner och administratörerna ser till att alla inlägg får åtminstone ett svar. Jag har alltså tittat närmare på dessa inlägg och de efterföljande diskussionerna och då det är ett mycket omfattande material har ett visst urval gjorts. Facebooks sökfunktion gör det möjligt att i gruppen söka på specifika ord eller namn på personer som varit eller är medlemmar. En lista presenteras då över de inlägg där ordet förekommer eller där personen nämns eller deltar i diskussionen. Sökfunktionen är inte helt tillförlitlig då inte alla inlägg dyker upp i sökresultaten. Detta är

dock inte ett problem, då min undersökning inte kräver någon genomgång av varje inlägg som skrivits.

Jag inledde min undersökning med att gå igenom alla inlägg i flödet, från mitten av september 2014 och bakåt, fram till början på juni samma år, därefter gjorde teknikens brister det omöjligt att fortsätta. Under denna period utmärkte sig antal teman som ofta förekom och som i regel ledde till mer omfattande diskussioner än andra. Jag vände mig till sökfunktionen och sökte på de olika teman jag uppmärksammat, samt på namn tillhörande administratörer och medlemmar som ofta deltagit i de större diskussionerna. Exempel på teman är *HK*, *material*, *färg*, *glasögon* och *Birgittahättan*. De teman jag valt ut, *bumlan* och *mönster* utmärkte sig i det förra fallet genom resultatet av diskussionerna och i det senare genom sin kontinuitet. Alla inlägg som berörde de olika temana kopierades och sparades för att sedan undersökas mer grundligt. Det kan tänkas att fler inlägg existerar, men de som samlats in ger en tydlig bild av diskussionerna kring de olika ämnena.

Inlägg i tre systergrupper till *Vi som syr medeltidskläder* har också undersökts. Då dessa inlägg inte är lika omfattande som i modergruppen har alla funnits med i undersökningen. De tre grupper som också undersökts är *Pysse/slöjd/hantverk*, *viking/lajv/medeltid*, *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk* och *Historiskt korrekt*. Alla grupper kräver medlemskap, men alla som ansöker om ett sådant är välkomna även här.

På Facebook finns ett tydligt, men något trubbigt instrument tillgängligt för att belysa det subkulturella kapitalet, nämligen gilla-funktionen. Genom att trycka på en knapp föreställande en tumme upp kan man visa sitt gillande för ett inlägg eller en kommentar. De medlemmar som skrivit inlägg eller kommentarer som fått ett stort antal gillanden har en åsikt som stämmer överens med många andras. Att trycka på gilla-knappen innebär att öppet visa sitt stöd för det som skrivits, vilket i förlängningen ger medlemmen som skrivit ett ökat subkulturellt kapital. Knappen kan också tänkas användas i en medlems strävan efter att öka sitt eget sociala kapital genom att bygga upp en relation till den vars inlägg eller kommentar man gillat.

Internetkällor

Källor på internet kan vara något problematiska då man inte kan vara säker på att det material man har framför sig är allt som finns tillgängligt. Sökfunktionen på Facebook är som sagt bristfällig. Man kan inte heller vara säker på vem som skrivit ett inlägg. Enligt de villkor man går med på för att bli medlem på Facebook måste man ange sitt riktiga namn. Detta efterföljs

inte alltid, vilket går att se genom lustiga alias. Dessutom bör man beakta det faktum att trots att någon skriver under vad som verkar vara personens riktiga namn kan vi aldrig vara säkra på att det är just den personen som faktiskt skriver texten, eller om det är någon annan som har tillgång till den personens konto. Jag kommer dock utgå från att de som skriver är den person de utger sig för att vara.

Internet kan också ge en känsla av anonymitet och saker man skriver där måste man inte alltid stå för i andra sammanhang. Du kan själv påverka hur du vill att andra ska se dig då gemenskapen på internet på många sätt är avskuren från den utanför. Medlemmarna i Facebookgruppen *Vi som syr medeltidskläder* kan tänkas lyfta fram vissa saker och dölja andra för att passa in i gruppen. De inlägg och kommentarer som skrivs är alltså anpassade till gruppen.

Inläggen och kommentarerna har skrivits nära i tid och troligtvis av personen själv vilket resulterar i ett högt källvärde. I vissa fall förekommer viss censur av administratörer, vilket bör tas i beaktning. Det rör sig då om stötande inlägg eller kommentarer som upplevs som irrelevanta i fråga om ämnet. Genom att samla in och spara de trådar som undersöks kan ingen vidare censur förekomma, men en medvetenhet om att det kan ha förekommit tidigare kommer att finnas med.

Anledningen till att just dessa källor valts ut är att Facebook-grupper och dess inlägg och kommentarer är högst aktuella och fortfarande relativt outforskade. Gruppen skiljer sig från andra, mer öppna forum, genom sin starka gemenskap och de kontrollerade former under vilka diskussionerna tar plats. Till följd av att allt sker på internet kan materialet även ge oss en bild av hur autenticitet konstrueras som kan skilja sig från föreningar som interagerar ”i verkligheten”. *Vi som syr medeltidskläder* har valts ut därför att gruppen utmärker sig genom sin storlek och sin allmänna hållning, men också därför att jag själv redan var medlem i den och kunde tillföra ett inifrånperspektiv som hade saknats i en annan grupp.

RESULTAT

Bumlan

Ett exempel på hur autenticitet skapas och omskapas är fallet med *bumlan*. Genom att följa de diskussioner som relaterat till begreppet från gruppens start kan vi se hur medlemmarnas inställning förändrats. Ordet används ofta synonymt med *kampfrau*, *trossfrau* och *knektdräkt*. Alla begrepp kommer förtydligas nedan. Det rör sig alltså om hur ett begrepp och dess innebörd ses som autentiskt och hur detta förändras och utvecklas över tid genom diskussioner i gruppen.

Steg 1. Följa de mer erfarna.

För att ta det från början så dyker det, några veckor efter gruppens grundande, upp ett inlägg där en kvinna delar med sig av en bild på sig själv i en klänning hon kallar *bumla*. Hon tipsar en medlem som kommenterat att titta på andras färdiga dräkter och använda dem som förebilder för att tillverka en egen. En annan medlem, Anna, skriver också en kommentar. Hon beskriver hur hennes dräkt är konstruerad:

Jag har en halvlång blus till min bumla (till knäna) och en separat underkjol i linne, men jag har min bumlakjol till vardags på vintern så det är mest av allt för den skull som jag har separat underkjol. [...] denna sommar kommer jag dock att sy fast livet i kjolen, mycket snyggare och mer hk.

Anna benämner alltså också sin dräkt som *bumla*, vilket stödjer trådstartarens användande av ordet och hon ger tyngd åt sitt uttalande genom att dels visa på sitt eget kunnande och dels genom att använda begreppet HK i relation till den egna dräkten. Hon skriver ytterligare en kommentar där begreppet *bumla* förtydligas: *det finns inte så många bilder på faktiska bumlor (kvinnor i fält med landsknektar) så man har tittat många gånger på samma bilder med de är roliga för de är oftast väldigt detaljerade*. Genom att hänvisa till något som kan tolkas som samtida bilder får denna medlems uttalande ytterligare tyngd, då kunskap om källor ger subkulturellt kapital, trots att ingen referens ges till dessa sagda källor.

Man kan i det här inlägget uttyda en oproblematiserad inställning till *bumlan*. Det som andra, mer erfarna medlemmar skriver ifrågasätts inte. Anna som citerats ovan har stort inflytande över gruppen. Administratörerna i gruppen refererar ofta till hennes blogg och hänvisar till hennes expertis, vilket ger henne socialt och subkulturellt kapital. Det vi kan se av det

subkulturella kapitalet i citaten ovan är att hon använder begreppet HK och alltså anpassar sig efter gruppens språkbruk, hon hänvisar till ett objektifierat kapital i form av en egen dräkt och hon visar dessutom på kunskap om både den slags dräkt man benämner bumla och de källor som finns att utgå ifrån. Den definition av bumla som ges här är alltså en kvinna i fält med landsknektar, men ordet används också om dräkten i sig.

De inlägg som berör bumlan som skrivs efter detta följer det skildrade exemplet. Man använder ordet bumla för att beskriva den dräkt man söker efter tips och hjälp på hur man ska tillverka och svaren går i samma stil som ovan. En medlem är särskilt delaktig i dessa inlägg, Beatrice. Hon ger främst konkreta sömnadstips, vilket i de flesta fall är vad som efterfrågas, men vid ett tillfälle undrar en medlem vilket tidsperiod bumlan är ifrån. Beatrice svarar då: *Landsknektar är mest från första halvan av 1500-talet*. Här placeras alltså bumlan in i en precis period på ett sätt som inte ifrågasätts utan accepteras som fakta och Beatrices kunskap om den specifika gruppen ger henne subkulturellt kapital. Värt att notera är dock att ordet *bumla* här inte används av Beatrice, utan *landsknektar*. En tid senare definierar hon dock mer specifikt i ett annat inlägg: *Bumla är en tysk renässansdräkt för kvinnor som var med landsknektarna*. Denna kommentar lyfts fram av flera administratörer i samma tråd, vilket kan tydas som socialt kapital.

Ungefär en månad senare ber ännu en medlem om råd inför ett eget försök att tillverka en dräkt. Hon delar en skiss på sin tänkta dräkt och ber om synpunkter på den. Medlemmen benämner sin dräkt som bumla. Anna är den första som svarar och hon skriver: *det enda jag inte känner igen är bandet runt midjan, tror inte att jag sett det på några träsnitt eller tavlor*. Anna lyfter fram sin egen kunskap i ämnet och grundar den i det faktum att hon kan tala om vilka slags källor som finns att tillgå samt att hon har undersökt dem. På ett subtilt sätt framgår det att trådstartaren bör anpassa sin skiss, vilket stöds av flera andra medlemmars kommentarer. En gemensam bild av vad en bumla är tycks finnas bland medlemmarna. Dessutom gillas Annas kommentar av två andra medlemmar, varav en är en administratör.

En annan medlem reagerar dock på Annas kommentar och skriver:

Jag tycker det är roligt att se hur någon designar något eget med en känsla av en tid. Tror nog att det är helt ok, det fanns säkert någon som hade en liknande klänning fast den inte finns på bild! Det är en fin klänning och underbar design!

Den här medlemmen är alltså kritisk till det som man tycks vara överens om, att man följer det som andra gjort, andra som har kunskap om källorna. Inlägget gillas av tre andra medlemmar, bland annat trådstartaren. I varje tråd kan en hierarki uttydas som skiljer sig från den sociala och den subkulturella i gruppen. Den person som skrivit det inledande inlägget står högt upp, enbart till följd av detta, vilket gör att just den personens reaktioner på kommentarer påverkar tråden mer än andras. Det som skrivits ovan får dock inget svar, utan ignoreras snarare av de övriga som kommenterar. Problemet med det här inlägget är att kommentaren verkar negativ mot de uppskattade källorna och att medlemmen framstår som okunnig genom sin inställning till dem, vilket inte resulterar i något subkulturellt kapital. Medlemmen använder sig dessutom av ord som ”tror” och ”fanns säkert”, vilket ger ett intryck av osäkerhet. Anna skriver en kommentar som avslutar tråden: *jag har ett pinterest board där jag har samlat en hög med olika kjolsrandningar på fraus och samtida tyska klänningar*. Hon länkar till sin Pinterest-sida där man kan se samtida bilder, något som på ett tydligt sätt svarar på den tidigare medlemmens kommentar och samtidigt upprätthåller hennes egen och källornas status.³⁵ Något värt att nämna i sammanhanget är att den kritiska medlemmen går ur gruppen kort därefter. Hennes syn på vad som är eftersträvansvärt stämmer inte riktigt överens med den generella i gruppen och detta kan vara en av de bidragande orsakerna till avhoppet.

Utifrån det vi nu sett kan vi sluta oss till att det man ser som autentiskt är bumlan, en tysk dräkt från början av 1500-talet som bars av kvinnor som var kopplade till landsknektarna. Det som medlemmar med högt subkulturellt kapital skriver stöds av andra med högt subkulturellt kapital. Man anger samtida bilder och träsnitt som källor, vilket ger tyngd åt uttalandena och i denna sista kommentar hänvisar en medlem till den plats där hon funnit de källor hon utgår ifrån. Att tolka fritt uppmuntras inte. I de vidare inläggen om bumlor följer man samma linje, man ger konkreta tips och råd, hänvisar sällan till källor, men ofta till tidigare diskussioner och till Annas blogg. Begreppet bumla används fortfarande oproblematiskt, men man bör notera att Anna inte använde ordet i senast nämnda citat. Vidare söker främst nya medlemmar efter tydliga gränser mellan vad som är rätt och fel och följer de anvisningar som ges av mer erfarna medlemmar. Bumlan förs vid flera tillfällen fram som förslag när medlemmar söker efter nya sömnadsprojekt och framhävs ofta av administratörer. Dessa använder sig av namnet bumla och av definitionen ovan.

³⁵ Pinterest är en sida på internet där man som medlem kan söka bland bilder i en databas och samla dem i personliga album som sedan kan delas med andra medlemmar. www.pinterest.com

Steg 2. Kritik och diskussion.

Åtta månader efter att det första nämnda inlägget om bumlan skrevs dyker ännu ett inlägg upp. En medlem som beskriver sig själv som nybörjare söker sömnadstips för att sy det hon kallar *knektkläder*, vilket av övriga medlemmar uppfattas som en synonym till bumla. Bland kommentarerna kan man för första gången finna ett inlägg som är kritiskt mot användandet av ordet bumla. En medlem skriver i förbifarten att bumla är ett påhittat ord, vilket kan uppfattas som ett provocerande ordval. Kommentaren leder dock inte till någon reaktion från övriga medlemmar. Kort härefter delar Anna med sig av en länk till sin blogg där man kan lära sig att sy det hon beskriver både som bumla, trossfrau och kampfrau. Inlägget får stort och positivt gensvar. Anna använder sig alltså av orden, vilket stöds av gruppen och delar dessutom med sig av sin kunskap om dräktskapande, vilket ökar hennes subkulturella kapital. Det vi kan sluta oss till nu är att man ännu ser de olika begreppen som synonyma, de förs ihop under samma kategori och att de används på ett sätt där man undviker problematisering. Den enda kritiska kommentaren ignoreras.

I mitten på augusti 2014 sker dock en förändring i synen på begreppet bumla. En medlem med högt subkulturellt kapital, Cecilia, skriver ett specificerat inlägg där belägg för kampfraus flätor eftersöks och hon uppmuntrar svar med samtida bilder. Cecilias subkulturella kapital består av ett arbete på ett historiskt museum, och ett medlemskap i en välkänd medeltida reenactment-förening. Hon har dessutom socialt kapital i det att hon frekvent hänvisas till som expert av andra medlemmar och administratörer. Vidare är hon också en ovanligt synlig medlem som ofta deltar i diskussioner där hon delar sin kunskap. Värt att notera är också att Cecilia använder sig av ordet kampfrau istället för bumla, men ordet uppfattas av de övriga medlemmarna som kommenterar som synonymt med bumla.

De kommentarer som inlägget genererar är till en början en mängd samtida bilder hämtade från Pinterest. Trådstartaren visar sin uppskattning för svaren och kommenterar dem på ett sätt som visar att hon har kunskap om den här sortens källor och en förmåga att kunna granska dem kritiskt. En annan medlem, Emma, skriver dock en kommentar som först ignoreras av trådstartaren och de övriga som kommenterat: *Har vi belägg för kampfraus över huvud taget?* Efter ett tag besvaras ändå kommentaren av en annan medlem, Therese: *njae...Kvinnor i den typen av dräkt-ja. Själva kampfrau/bumla- njaaee där är väl jag,[...] m.fl skyldiga.* Therese tar alltså på sig ansvaret för att ha hittat på namnet man hittills använt ofta ochoreflekterat i gruppen. Emma har subkulturellt kapital i det att hon är medlem i en förening som sysslar

med reenactment av landsknektar. En diskussion uppstår om vad begreppet innebär. Emma försätter:

Varken kampfraus eller bumlor var ju ngt som fanns under renässansen. Kampfraus uppstod i amerikanska reenactment-kretsar och bumlerin i svenska. Det var väl så att tjejerna i reenactment-svängen tyckte det var trist att agera tross, fruar och horor så då jämkade man lite och hittade på ngtn sorts tjejknekt som inte riktigt har funnits?

Emma kommer här med en utläggning om varför begreppet är felaktigt och det tidigare inlägget var alltså endast ett sätt att initiera en diskussion. Hon visar på kunskap om begreppens härkomst vilket ger henne subkulturellt kapital. Emma hänvisar inte till några källor men söker stöd hos Therese. Denna skriver ett svar efter en stund:

Sent -90, tidigt -00 var vi några tjejer som hängde med knektar, stockholmsfänikan som tröttnade på att vara 'hang'arounds' i linneklänning. Vi såg kvinnorna på träsnitten och gillade deras plagg. Ett återskapande som så smått redan börjat borta i USA o på 'Pennsic'. Vi ville vara självständiga, ha en egen funktion och inte återskapa kvinnor som hänger med männen. Där nånstans (upp?)fanns ordet schlachtenbumlerins (aka bumla). Coola kvinnor som plundrade offer på slagfälten o sålde godset dyrt. Mohahaha...

Hon försätter senare:

Har förträngt huruvida vi faktiskt fann info om att kvinnor med liknande funktion hade funnits. Tror inte att de på något sätt var så självständiga (o coola) som vi önskar/ vill gestalta dem.

Man har nu alltså kommit fram till att ordet bumla är påhittat, vilket styrks av att en av kvinnorna som myntade begreppet medger det, samt att funktionen man ger bumlorna också är en fiktion.

En annan medlem kommer dock med en alternativ förklaring:

Och för att hoppa på den derailade tråden om bumle-benämningarna så tycker jag att det mest är praktiskt att ha ett samlingsnamn för kvinnor som rör sig med landsknektarna, vare sig man väljer kampfrau eller bumla.

Denna syn tycks utbredd och flera andra medlemmar gillar hennes kommentar. Hon fortsätter:

Jag tänker mig att de back in the day egentligen hade ett flertal olika titlar som mer berör deras respektive yrke. Däremot så är det inte min uppfattning att man med bumla/kampfrau vill skapa nåt slags stridsbrutta. Man leker fru, tross eller "hora", men skapar bara ett samlingsnamn för kvinnor med liknande kläder.

Det här stämmer bra överens med hur man tidigare förklarat begreppen i gruppen och stödjer kategoriseringen av de olika termerna. Den här medlemmen skriver också att hon själv bär bumla, vilket ger tyngd till hennes inlägg. Kommentaren kritiserar dock av Emma som svarar med att, mera bestämt, skriva: *Så kanske det är idag. För 10-15 år sedan när den här trenden drog igång i Sverige var det helt klart en önskan om att inte vara tross eller hora. Med uppbackning från Therese kan nu Emma gå emot alla användningar av begreppet bumla utanför reenactment-gruppen som myntade det. En annan medlem uttrycker sin förvåning över det som kommit fram:*

Har bara tyckt att alla som kallar sig kampfrau och bumla är väldigt lika Cranachs bilder så jag trodde det var olika benämningar på samma stil (fast förstås med olika dyra tyger beroende på klass). Då fick jag lära nog något nytt idag!

Denna medlem visar på att man tar till sig av det som de medlemmar med högre subkulturellt kapital skriver och litar på deras kunskap, trots att hon själv tycks ha kunskap om källorna.

Diskussionen tar dock inte slut där. Flera medlemmar efterlyser nu mer ingående förklaringar av kvinnornas funktion. En medlem, David, ställer speciellt höga krav på svar. Han visar på stor kännedom om samtida källor och ber om svar där man hänvisar till just en källa. Han för själv fram tolkningen av samtida bilder på kvinnor som prostituerade, vilket får stöd av Emma. Båda är kritiska mot dem som återskapar dräkterna och menar att de inte vet vad de återskapar. Emma skriver: *...man ser väl en och annan återskapare som baserat sin dräkt på karikatyrer av fallna damer. Medvetet eller omedvetet.* Det rör sig alltså om en subtil kritik, men icke desto mindre en kritik, inte bara mot nämnda återskapare utan mot synen på bumlor i gruppen i allmänhet och mot kategoriseringen av dem.

Anna skriver nu en kommentar där hon förklarar sin syn på det hela:

Jag är högst selektiv till vad som är en ”landsknektföljerslageska” och vad som helt enkelt är en samtida kvinna i samma slags kläder och tycker nog att de flesta rekonstruktioner är baserade mer på samtida kvinnor än man nog skulle räkna följeslagarna. Detta är ju dock min högst personliga tolkning. Ofta verkar man spegla knektarnas överdådiga ärmar på kvinnoklädseln. Något som inte riktigt verkar ha varit fallet enligt de bilder jag sett, de är oftast mycket enklare.

Genom det här inlägg positionerar sig Anna. Hon ansluter sig till Emma och David och följer den kritiska linjen. Orden bumla nämns inte, utan ersätts med ”landsknektföljerslageska”, som dessutom skrivs inom citationstecken, vilket kan tolkas som ytterligare en kritik. Både ordet och funktionen framställs nu som påhittat. En annan medlem försvarar det som kritiseras:

Det finns ju så mycket roligare att välja bland om man knektifierar sin bumla och ett större urval om man väljer med bredare ramar i bildmaterialet. Den konstnärliga friheten över korrektheten i den specifika situationen. Jag vill också ha roliga ärmar på min kommande, till skillnad från mina slätstrukna nuvarande!

Medlemmen stärker sitt uttalande med att visa att hon har sytt dräkter som passar in i den mall man ovan är ute efter, och alltså har ett visst mått av subkulturellt kapital, men målar in sig i ett hörn med användandet av ordet *korrektheten*. Om något inte är korrekt är det per definition inkorrekt och alltså negativt. Hon fortsätter även att använda begreppet bumla, vilket i sig är ett ogiltigförklarande av det man precis kommit fram till i fråga om ordets betydelse. David svarar att: *Men jag tycker det är att nedvärdera det fantastiskt snygga kvinnodräktmodet för tiden. Det är synd att sätta ett par bylsiga ärmar på en klänning, det är ju inte 1500-tals mode helt plötsligt.* Denna kommentar backas upp av både Emma och Anna och medlemmen ovan väljer att ge med sig och håller med de tre andra. Hon håller dock på sin rätt till det hon kallat konstnärlig frihet, men fortsätter inte att debattera saken. Den här medlemmen tycks ha en syn på gruppens mål som mer öppet, mer åt inspirerat eller fantasy än åt HK, vilket inte riktigt stämmer överens med de andras.

Hela diskussionen avslutas med ett inlägg av David:

Jag tror man kan konkludera det ganska bra med att Bumla och Kampffrau är uttryck som uppfunnits på sent 1900 tal och inte har något med renässanshistoria att göra. Sen står det ju alla fritt att använda ord hur man vill. Det är ju många som syr fantasykläder också.

Den här avslutande kommentaren gillas av flera medlemmar och sammanfattar det man kommit fram till genom diskussionen i tråden. Den är också kritisk mot dem som ändå fortsätter använda begreppet utifrån den äldre synen och jämför dem, en smula nedvärderande med att ha fantasy som förebild. Utifrån tidigare forskning om HK kan man se att fantasy ofta förekommer som en närmast outtalad motsats till det förstnämnda. Fantasy utgår från något helt och hållet fiktivt, medan HK är så nära en historisk förlaga man kan komma. Medlemmen som höll på sin konstnärliga frihet ovan kategoriseras in bland dem som snarare strävar mot fantasy, vilket alltså får tolkas som negativt snarare än positivt. De som initierat begreppsdiskussionen är medlemmar med högre subkulturellt kapital och/ eller socialt kapital och det är också dessa som för och styr diskussionen. Vissa andra medlemmar ifrågasätter, men lyckas inte hävda sina åsikter och får anpassa sig efter det dessa skriver. Vi kan tydligt se att de som deltar är överens när diskussionen avslutas.

Steg 3. Vidare diskussion.

Strax efter diskussionen som beskrivits ovan tog plats uppstår ännu en. Det inledande inlägget består av ett sökande efter källor relaterade till kampfrau: *Jag efterlyser alltså källor på att kampfraus skulle burit kjol och blus istället för särk underst.* Medlemmen, Frida, var inte delaktig i den föregående diskussionen och använder sig medvetet av begreppet kampfrau, vilket alltså får ses som synonymt med bumla. Det faktum att begreppet används är det som får andra medlemmar att reagera.

Emma svarar på hennes fråga, men lägger till: *Jag är fortfarande lite osäker på vad folk menar med kampfrau?* Hon initierar alltså ytterligare en begreppsdiskussion genom att föra fram ämnet. Det snappas fort upp av en annan medlem som följer hennes kritiska linje och skriver följande som svar på Fridas fråga:

Kampffrau rent historiskt i benämningen kvinna som var knekt existerar i princip inte. Det är något som är uppfunnet av reenactare och lajvare. Det fanns säkerligen ett fåtal på samma sätt som det också fanns kvinnor som var pirater men sålänge det handlar om extrema undantag och inte någon form av

reguljära trupper fanns det heller ingen etablerad standard för dem rent historiskt vilket betyder att den sorts urkund du söker efter heller inte finns.

Han ger samma definition av kampfrau som man kommit fram till i den tidigare diskussionen och ogiltigförklarar frågan som ställts. Han kategoriserar även kampfrau som något kopplat till lajv, vilket gör att det får en negativ klang. Kommentaren gillas av sex andra medlemmar, bland annat av Emma och David. Frida försvarar sig och skriver:

Jag vet, men eftersom kampfrau är ett vedertaget begrepp inom reenactment Sverige och eftersom det faktiskt finns, ganska många, historiska avbildningar av kvinnor att utgå från (även om begreppet kanske är felaktigt) så ställer jag frågan på detta sätt.

Hon blir irriterad över att svaren inte fokuserar på hennes fråga och berättigar användandet av ordet kampfrau genom att hänvisa till det gängse användandet av ordet i ett sammanhang som går utanför gruppens gränser. Hon kopplar även ordet till källor, vilket ger det tyngd. Dessutom har Frida viss makt i det att hon är den som startat tråden och därmed till viss utsträckning styr den.

David skriver en kommentar som följer i samma kritiska spår som de tidigare: *Kan man inte prata om kvinnors underkläder under renässansen en istället?* Han visar tydligt sin position i frågan om begreppet, men söker ändå efter en kompromiss. Detta retar upp Frida som förklarar att hon är medveten om vad som var vanligt i det hon kallar andra samhällsklasser, men det hon är intresserad av är kampfraus, som hon alltså definierar som en specifik grupp, och hon fortsätter: *Kvinnors underkläder generellt är alltså inte relevant för min fråga.* Svaret är definitivt och hon önskar inga fler diskussioner om det. David tar inte till sig denna hint utan fortsätter på samma sätt: *Vad är en kampfrau?* Man får här se frågan som retorisk, då David redan ser begreppet som en fiktion. Han lägger till: *Det är lite som att fråga vilka underkläder en alv har...* Genom denna kommentar ogiltigförklaras Fridas fråga återigen. Han använder sig av kategorier där hennes syn placerar henne inom fantasy, något som alltså står i motsats till det historiskt korrekta. Kommentaren gillas av tre andra medlemmar, varav en är Emma.

Frida får stöd av en annan medlem, Gustav, som tar upp kampen för begreppen. Han använder sig av begreppen och beskriver dem på samma sätt man tidigare beskrivit dem i gruppen:

Kampfrais/ bumlor är de kvinnor som följde med landsknektarna på deras kampanjer. Det var inte bara legoknektarna utan även deras familjer, horor, köpmän mfl som gick med dem. Dom krigade alltså inte, men rensade ofta slagfälten efteråt på kvarlämnade saker och sålde tillbaka till de överlevande och ny knektar.

Definitionen är alltså densamma som den som används i de reenactment-föreningar som sysslar med landsknektar, den som uppdagades vara påhittad i förra diskussionen. Emma svarar med ett ironiskt: *Verkligen?* Och fortsätter på ett sätt som kan tolkas som lite överdrivet pedagogiskt: *Det samhälle du tar upp kallas tross. Visst fanns kvinnor i trossen, även under andra tider än denna. Dock är både kampfrais och bumlor moderna påhitt utan historisk grund.* Hon backas upp av David som är mer rakt på sak: *...det där är någon slags lajvscenario och ingenting som hänt annat än i huvudet på svenska människor under 90 talet.* Båda kommentarerna kan uppfattas som negativa då man inte öppnar upp för någon diskussion. Ordet ”påhitt” visar tydligt att man inte uppfattar Gustavs kommentar som trovärdig. David använder sig dessutom av ordet lajv istället för reenactment, troligtvis då det senare uppfattas som mer historiskt baserat, och alltså mer HK. Lajv får ses som en motsats till historiskt korrekt. Gustav antar nu en mer defensiv position och svarar kort: *Nej [David], där har du fel.* Varpå David snabbt ber om en källa för uttalandet. Källor ses, precis som hos Strauss, som grunden till det autentiska och används därför ofta som referenspunkter.³⁶ Diskussionen är återigen tillbaka där den stod i den tidigare, två starka åsikter står mot varandra och man försöker övertyga motparten genom att trumfa i historisk kunskap. I det här läget handlar det även om stöd från andra medlemmar och det vi kan se är att båda lägren får stor uppbackning, även om den kritiska gruppen inte uppskattas i just den här tråden. Det är också värt att notera att det subkulturella värdet i att använda de omstridda begreppen nu står och väger. Å ena sidan anser ännu en stor del av gruppen att de är autentiska begrepp och användandet av dem blir därför positivt, men å andra sida blir fler och fler kritiska, vilket gör användandet av begreppen tvivelaktigt och ett tydligt ställningstagande.

Trådstartaren ber de övriga att flytta diskussionen till en egen tråd och uppmuntrar inte till fortsatt debatt i den hon startat. Hon har visat sin ståndpunkt i frågan och vägrar vika från den. Trots detta släpper man inte ämnet och även om Frida försöker styra in diskussionen på det ursprungliga ämnet blir kommentarerna om begreppen fler och fler. Gustav delar en samtida

³⁶ Strauss 2001, s.7

bild på vad han avser med bumla och de övriga uppfattar det som att han inte förstår vad de menar med sina kritiska frågor. Man talar alltså förbi varandra. Å ena sidan förklaras den befintliga definitionen av begreppen och å andra sidan hävdar man begreppens ogiltighet. David skriver:

Du får ursäkta mitt tjat men jag tycker vi ska försöka undvika dogmer utan belägg från källor när vi försöker återskapa historiska kläder. Vi pratar alltså om begreppen Kampffrau och ev bumla och om deras påstådda plundring. Det var det jag ville ha källa på eftersom det var det du påstod. Det finns massor av fina bilder på kvinnor från renässansen med det backar inte riktigt upp det du säger...

David definierar gruppens mål som ett återskapande av medeltida dräkter, vilket kan upplevas som hårddraget. Den här diskussionen har ännu inte lett någonstans och majoriteten av deltagarna hävdar fortfarande begreppens relevans. Genom den ihållande debatten får man dock uppmärksamhet från övriga medlemmar. En administratör, Nathalie, bryter in och medlar:

Ni som inte vill svara på [Fridas] 's fråga kan skapa en egen tråd och diskutera bumlors varande och icke varande. Det finns ju bilder på kvinnor klädda som det vi kallar bumla/ kampfrau. Och jag antar att det är dessa som [Frida] menar och hon använder det vedertagna begreppen för de som reenactar den typen av persona. Så om ni vill diskutera begrepp- gör det i en annan tråd.

Nathalie visar stöd för Fridas inställning och ger tyngd åt sitt uttalande genom att beskriva begreppen som vedertagna och legitimera den inledande frågan. Hon väljer dessutom att använda begreppet bumla när hon skriver sin kommentar. Den gillas av sjutton andra medlemmar, vilket visar på stöd även från övriga medlemmar i gruppen, samt på vilket inflytande en administratörs uttalanden har. Dock ber man de kritiska rösterna fortsätta sin diskussion snarare än avsluta den.

Diskussionen flyttas alltså nu till en annan tråd, men innan man hinner börja dyker ännu en kommentar upp i denna tråd. En medlem, Johan, som är medlem i en reenactment-förening som fokuserar på landsknektar försvarar begreppet kampfrau och skriver:

Kampfrau betyder direktöversatt: lägerfru (kamp= läger och inte kampf som betyder slåss). Det finns en uppsjö med träsnitt från tidigt 1500-tal med

landsknechtar som avbildas med kampfraus där konstnären själv valt titeln "landsknecht mitt kampfrau". Googla på Urs Graf så ser du själv. På min gamla dator hade jag hela PDFer med träsnittsamlingar ang en landsknechts lägerliv med mängder av kampfraus avbildade.

Det rör sig alltså om en lång utläggning om begreppets innebörd, men till skillnad från tidigare medlemmar hänvisar den här till källor. Dock rör det sig om källor man inte kan få tillgång till själv. Han fortsätter: *Ordet Bumla eller Bumlerin kan komma ifrån "humla" och anspela på kampfrauns dräkter.* Detta uttalande stämmer inte överens med de förklaringar som gavs till begreppet i den tidigare diskussionen och får heller ingen källhänvisning. Johan avslutar sin kommentar med att skriva: *Att ifrågasätta kampfrau:ens existens och det som [Gustav] tidigare sagt är som att ifrågasätta historian själv.* Johan visar tydligt var han står i frågan och ser inte alls begreppen som fiktiva eller kritiken som befogad. Genom sin kunskap får han subkulturellt kapital och hans kommentar gillas dessutom av sjuutton andra medlemmar. David ber honom fortsätta diskussionen i den nya tråden och lägger till: *Jag väntar med spänning på ordet kampfrau skrivet av Urs Graf.* En avslutande hint om att han inte riktigt är övertygad av det Johan precis hävdade.

Även Anna hinner lägga in en irriterad kommentar i denna tråd:

Dethär med att helt plötsligt fråga vad en kampfrau/ bumla är så fort någon råkar använda det som uttryck börjar bli lite tröttsamt. Det är inte så att folk inte fattar vad som menas. Det är ju som att säga cotehardie, folk menar en knäppt tight klänning eller motsvarande mansplagg, men det är väl ett uttryck som är lika "fel" rent historiskt då det har använts på många sätt och betyder väl egentligen inget annat än vågad kjortel. Så kan vi släppa det nu, vi har kört igenom det i en annan tråd innan så nu kan vi väl ta och antingen ha en egen tråd, eller så kan vi vara nöjda.

Trots att Anna alltså anslöt sig till den kritiska inställningen till begreppen som fördes fram i den tidigare tråden anser hon här att diskussionen är överdriven. Hennes inställning blir ett bakslag för de kritiska medlemmarna, då hennes åsikt har stort inflytande över gruppen. Utifrån kommentaren kan vi dock sluta oss till att kritiken mot begreppen spridit sig bland inläggen och att fler medlemmar reagerar. Diskussionen har alltså fått resultat.

Steg 4. Avslutande diskussion och genomslag.

David startar en ny tråd för att diskutera de omstridda begreppen och öppnar upp med följande inlägg:

Begrepp under renässansen kan ju vara klurigt. Det dyker ju lätt upp ord och beskrivningar som kan vara svåra att tolka. Två ord som verkar förvirra är orden "Kampffrau" och "Bumla". På förekommen anledning... kan man finna stöd för dessa eller är det fantasiord från 1900 talet. Källor efterfrågas alltså.

Inlägget formuleras på ett sådant sätt att det inte går att missa Davids ställning i frågan och den offensiva tonen öppnar snarare upp för försvar än diskussion av begreppen för dem med en annan åsikt än trådstartarens. Initialt ger tråden främst medhållande kommentarer. En medlem som administratörerna ofta hänvisar till som expert, Håkan, svarar på inlägget genom att hänvisa och länka till tidigare diskussioner om ämnet i andra forum. Han konkluderar även att: *Folk verkar ganska överens om att begreppet "kampffrau" är hittepå, och att det som nog egentligen avses är trossbemanning.* Håkan anger alltså istället ett mer övergripande begrepp. Han ansluter sig därmed till den grupp som ser kritiskt på begreppen och backar upp sin åsikt med andras likartade sådana, andra som befinner sig utanför gruppens gemenskap.

En annan medlem, Karl, som är med i samma landsknekt-fokuserade reenactment-förening som Johan, kopplar samman bumla med ordet schlachtenbumlerin, men är osäker på om det kan beläggas i källor. Man kommer i diskussionen fram till att schlachtenbummler är ett tyskt 1800-talsbegrepp som används om civila vid fronten i det samtida tysk-franska kriget. Detta genom hänvisningar till, och undersökande av, en etablerad tysk ordbok. Därmed har man återigen eliminerat begreppet bumla ur gruppen av acceptabla benämningar, denna gång med hjälp av källor. Karl skriver dock att han kommer fortsätta använda ordet inom sin reenactment-grupp, trots att han precis gått med på att det är felaktigt: *...hur ickeautentiskt det än må vara- whatta heck, jag använder ordet viking om skandinaver under 800-talet också så varför inte?* Han berättigar användandet av ordet genom ett jämförande med ett annat etablerat och felaktigt begrepp. Kommentaren gillas av sex medlemmar, men resulterar i kritisk respons från de övriga i diskussionen. David svarar:

Problemet är som ni kanske förstår inte bara orden i sig utan även innebörden av begreppen och att en hel drös människor som försöker återskapa renässansmode får en felaktig och påhittad bild av hur förhållandena var.

Han fortsätter: *Det byggs upp ett slags mytos likt Götiska förbundets hittepåbild om vikingarna.* David ser det alltså som att man har ett ansvar inför dem som inte har lika stor kunskap att sprida rätt kunskap vidare, något som påminner om folkbildningstanken hos grundarna av Medeltidsveckan som Gustafsson beskriver. Att jämföra med vikingarna, vars nationalromantiska bild starkt kritiserats och problematiserats, visar hur illa han anser att det är ställt med de debatterade begreppen. Vi kan också återigen se hur Davids syn på gruppens mål är ett återskapande.

Karl försvarar sig genom att hävda att det är omöjligt att återskapa historien:

...jag lovar dig att alla vi som håller på med detta har en riktigt felaktig och påhittad bild av hur saker var. Allt vi gör är tolkningar av i bästa fall några tavlor och i de flesta fall svartvita kolteckningar vilka vi inte har en aning om hur förskönade dom är eller varför dom egentligen målades. [...] Allt vi gör är tolkningar och gissningar, om vi använder ett begrepp som "bumla" och vet vad det avser för oss ser jag ingen skam i det.

Kommentaren gillas av fjorton andra, vilket visar att den här synen ännu har stöd bland medlemmarna. Han talar också om "vi" istället för om sig själv, vilket visar att han är säker på att ha stöd från andra. Håkan stödjer inte Karls kommentar och fortsätter med att skriva att han inte heller kan finna några belägg för trossfrau. Han konkluderar följande: *Det är nog så att det inte riktigt finns något begrepp som beskriver just "allmänna kvinnor i trossen".* Karl håller med och skriver: *Så för enkelhetens skull och för att man skall veta vad man menar är det ju smidigt att ha ett begrepp att använda.* Detta är ett argument som ofta förs fram till förmån för användandet av begreppen, avsaknaden av ett alternativ. Håkan svarar att:

Jag tänker att man kan använda begreppet, men det är viktigt att man är medveten om hur problematiskt det är, och att man dessutom gärna missionerar kring det problematiska runt begreppet. Precis som man gör på museer som hanterar "vikingar".

Håkan går alltså med på att man kan använda begreppen, men kräver en större medvetenhet kring användandet av dem. De två medlemmarna kommer fram till en slags kompromiss, något som inte accepteras av David. Hans offensiva ton uppskattas inte av de andra medlemmarna och man ber honom använda ett vänligare sätt att dela sina åsikter på. Han i sin

tur tar det som ett personangrepp och väljer att lämna gruppen. Han går senare med i en ny grupp som Håkan startar, med en annan syn på målet än den i *Vi som syr medeltidskläder*.

Det vi kan se nu är att åsikterna i gruppen går isär och att vissa medlemmar är mer principfasta än andra, dessa är ofta del av en större gemenskap utanför gruppen med samma syn. Gruppen är inte så stabil som en förening och flera medlemmar som lagt ner mycket tid på att diskutera ett ämne lämnar gruppen då man inte tycks förstå varandra. En mycket viktig faktor i sammanhanget är uppbackningen från andra medlemmar. Något som också framträder är skillnader i medlemmars syn på gruppens mål med det gemensamma intresset. Vissa ser det som strikt återskapande, andra som fantasifyllt och medeltidsinspirerat. De olika åsikterna har svårt att mötas och leder, som vi sett, i flera fall till att medlemmar lämnar gruppen. När dessa lämnar gruppen försvinner en del av oenigheterna och gruppen blir mer enig.

Det man nu kommit fram till i diskussionen är att varken begreppet bumla eller kampfrau kan beläggas i samtida källor. Man ser användandet av begreppen som problematiskt och flera medlemmar är fortfarande kritiska mot brukandet av orden över huvud taget, medan andra hävdar sin rätt att göra just det. Vid den här punkten väljer Anna att skriva ett längre inlägg i diskussionen, trots att hon tidigare beskrivit den som tålmodsprövande. Hon skriver:

Jag är en av de personerna som ses som kunnig (inte ett val jag själv gjort, min expertis ligger i skrädleri, specifikt klänningsskrädleri) jag använder mig både av bumla och kampfrau när jag skriver på internet. Jag är väl medveten om problematiken bakom orden. Men hur illa man än tycker om dom så är de ord som gör att folk på direkten förstår vad man menar. Jag använder mig av orden för att bli hittad, för att folk lätt ska förstå vad jag menar.

Anna ger tyngd åt sitt uttalande genom att använda sig av sitt subkulturella kapital, här skriver hon till och med ut att hon ses som expert. Hon har, precis som Cecilia, lyckats omsätta sitt subkulturella kapital och arbetar som klänningsskräddare. Anna använder alltså sitt subkulturella kapital i form av kunskap och en hänvisning till en större gemenskap för att försvara sitt användande av orden och tar samtidigt ställning för andra som också använder dem. Vidare anger hon samma anledning till brukandet av orden som tidigare tagits upp, avsaknaden av ett likartat begrepp. Kritiken mot användandet av begreppen får sig här en törn, när en så inflytelserik medlem vänder kritikerna ryggen. Hon håller trots allt med i att problematiken kring begreppen bör uppmärksammas, även om hon inte anser att de behöver tas bort.

I diskussionen söker man nu efter alternativ till orden. Bland dem som föreslås lyckas endast ett ta sig förbi den kritiska granskningen, det tyska ordet *hure*, som är en generell medeltida benämning på civilister. Medlemmarna anser dock att ordet påminner för mycket om ett nutida skälsord och väljer därför bort det. Karl skriver:

Jag tror att det viktiga här är att försöka bryta loss en stor massa med människor till mindre grupper och istället för att prata om "trossfraus, kampfraus och bumlor" så får vi försöka bryta ner det till "prostituerade", "kokerskor", "soldatfruar" och annat, för självklart så var dom ju inte klädda likadant allihop. Bättre att använda trossfolk som gemensamt begrepp utan att begränsa det till just kvinnor.

Trots att Karl tidigare hävdade sin rätt att fortsätta använda begreppen tycks han här ha ändrat åsikt en smula.

En ny medlem börjar nu delta i diskussionen, Lisa. Hon visar genom sina uttömmande svar på stor kunskap på området och hennes kommentarer gillas av fler än tio medlemmar nästan varje gång. Det visar sig även senare att hon är medlem i en reenactment-förening som sysslar med 1500-tal, en av de grupper som först började återskapa landsknektar. Hon länkar inte till några källor men beskriver de olika benämningar hon funnit på samtida bilder av kvinnor med en relation till landsknektar. Dessa har alltid med kvinnans yrke att göra och de beskrivs aldrig som en enhetlig grupp. Lisa skriver att hon av den anledningen inte känner sig bekväm med att använda sig av de omstridda begreppen då hennes kunskap om källorna är för stor. Hon fortsätter: *Jag tycker det är tråkigt att bildernas bakgrund & faktiska motiv anonymiseras genom att bara klumpas ihop/ döpas till en modern benämning- kvinnorna på bilden suddas ut.* Lisa tar även upp problemet med att benämningen *kampfrau* ofta används bland bilder på Pinterest. Då ordet aldrig förekommer bland originalen har någon medvetet bytt ut det samtida namnet och ersatt det med det här moderna, vilket resulterar i att bilder som egentligen kanske inte har något med varandra att göra faller under samma begrepp. Hon är alltså kritisk mot den kategorisering som vuxit fram.

Under tiden diskussionen pågått har Johan lagt upp ett flertal bildlänkar som bekräftar att namnet *kampfrau* är ett autentiskt begrepp. Han tar hjälp av sitt subkulturella kapital i form av medlemskapet i en förening som faktiskt fokuserar på det man debatterar och framstår därför som en auktoritet på ämnet. Kapitalet dras dock ner något av att man tidigare kommit fram till att det som reenactment-grupperna lyfter fram är något de egentligen själva hittat på. Två

daggar senare skriver Lisa ytterligare en kommentar till inlägget, där hon riktar sig direkt till Johan:

...det tog mig ett tag att hitta originalkällan på bilderna som du länkade till i ovan diskussion som hänvisning till "kampfraus", och det jag kommit fram till bekräftar det jag försökt säga: anonymiserar man kopparstick och källor genom att döpa om dem till "kampfrau" riskerar man att använda sig av direkt felaktiga källor. Hon fortsätter: I bilders originaltitlar förstår man motiven. Alla kvinnor i elaborativa klänningar är inte "kampfraus", lika lite som alla avbildningar av män i slitsar under 1500-talet är landsknektar.

Lisa går igenom bilderna var för sig. En bild är ett bibliskt motiv som hon skriver var populärt under renässansen, och en annan ett klassiskt kärlekspar. Lisa namnger konstnärerna och det är då verken är förfärdigade. Hon länkar också till sidor och böcker där man kan läsa mer om de olika motiven och i det ena fallet även till ett museums hemsida där tavlan nu finns. En av bilderna visar sig ändå vara en avbildning av ett soldatläger och uppmuntras till att användas som inspiration. Genom denna grundliga och genomskinliga genomgång visar Lisa på ett mycket övertygande sätt både sin ståndpunkt och sitt stora subkulturella kapital. Värt att notera är det faktum att hon kontinuerligt sätter ordet kampfrau inom citationstecken, vilket får tolkas som ännu en subtil kritik. Hennes utläggning får stort gehör och fjorton andra medlemmar gillar kommentaren.

En annan medlem skriver en reaktion på Lisas inlägg:

Jag är lite nyfiken på att hitta träsnitt och få en mer grundlig bild av femtonhundratalets tyska kvinnokläder i allmänhet och kvinnor som hänger med landsknektar i synnerhet. Jag vet dock inget annat sätt att hitta sådana träsnitt än att pinterest-söka på "kampfrau" och "trossfrau". Hon skriver vidare: Vilka söktermer kan jag gå på för att hitta mer relevanta träffar? Finns det några särskilda manuskript eller konstnärer som avbildade rätt folk?

Inlägget visar att Lisas kommentar och den tidigare diskussionen har gett resultat. Den här medlemmen är beredd att ändra sin inställning till begreppen, och använder dem inte, men söker efter hjälp att lyckas med detta från mer erfarna medlemmar. Övriga medlemmar börjar därefter dela med sig av en mängd användbara sökord, länkar och saker man bör vara uppmärksam på när man granskar källorna. Man undviker här de omstridda begreppen. Lisa

skriver ytterligare en lång kommentar om hur man bör gå till väga. Hon tipsar om att börja sökandet genom att titta på vanliga tyska 1500-talskvinnor, välja ut en mer bestämd period under århundradet, att utgå från en sökning på landsknektar och finna kvinnor på den vägen och framför allt framhåller hon vikten av att vara källkritisk. Hon skriver:

...står det inte konstnär, produktionsår eller en rimlig bildtitel utskrivnen kan du heller inte vara säker på att kvinnan på bilden är rimlig att inspireras av. [...] Dessutom finns det så mycket material att jag inte ser någon anledning att hitta på mönster, snitt på slitsar eller överdriva sin dräkt. Verkligheten är mycket coolare!

Hon avslutar med att hänvisa till sin egen sida på Pinterest där hon säger sig vara extremt noga med källornas information. Genom sina utläggningar, som även fortsätter in på mer detaljer visar Lisa också att hon själv använder sig av ett starkt källkritiskt tänkande och väger olika teorier mot varandra.

Lisa skriver också en kritisk kommentar riktad till Johan. Han försvarade sitt användande av orden med att hänvisa till brukandet av dem i de två reenactment-föreningar som var först i Sverige med att återskapa 1500-tal. En av föreningarna är den som Lisa är medlem i och hon dementerar detta starkt: *...vi har ALDRIG använt oss av begrepp som "kampfrau" eller "bumla", det kan jag intyga. Så du kan dessvärre inte hänvisa det till oss.* Lisa visar mycket tydligt hur hon ser på begreppen och sin inställning till Johan. Han svarar i sin tur att han har övertygats av hennes utläggning och att han kommer vara noga med att förklara begreppen han använder i framtiden. Han vägrar dock att sluta använda dem och skriver: *...mötas halva vägen då ALLA (undantaget [Lisas förening]) numera använder de uttrycken och vet iaf vad man talar om.* Johan försöker förminska Lisas utläggning genom att hänvisa till en odefinierad allmänhet och hennes udda position i jämförelse med den. Han beskriver det hela som en uppförstoring av något som han inte ser som ett egentligt problem. Dock skriver han mycket positivt om Lisas delande av kunskap. Hon svarar med att skriva:

För min del ligger inte problematiken i att en modern benämning används för att försöka förklara att man pratar om "kvinna som ingick i tross med legoknektar". Problemet är att namnet används som historiskt korrekt benämning, och som källhänvisning. [...] Problem två är väl, precis som påpekats, att kvinnorna som levde med legoknektar inte är en enhetlig grupp, på samma sätt som man kan gruppera "legoknektar".

Lisa hänvisar sedan till sitt umgänge för att stärka sitt argument, en grupp människor som är kopplade till akademien och museer:

Många av mina vänner som dagligdags arbetar med militärhistoria på olika sätt skakar bara på huvudet när ordet "Kampffrau" kommer upp, för det har egentligen ingen källhistorisk relevans. Det är lite för generaliserande.

Hon får stöd från en administratör, Martin, som sammanfattar hennes utläggning med orden: *Begreppet är således inte bara ohistoriskt men även urvattnat och missvisande, eftersom det betyder allt och inget?* Vilket får ett jakande svar från Lisa.

Vändpunkten kommer nu på flera sätt. Den medlem som i det första inlägget tog på sig skulden för att ha infört de debatterade uttrycken, Therese, skriver nu ett inlägg där hon försöker förstå hur det blivit fel och hur man kan rätta till det. Detta visar på en strävan efter förändring även från medlemmar med högre subkulturellt kapital och medlemmar som egentligen inte skulle behöva vara kritiska. Den stora skillnaden syns dock i en kommentar som Anna skriver:

Den här diskussionen är så himla bra, jag tror faktiskt att jag ska ta och gå igenom både min pinterest och min blogg och försöka "rensa upp" lite, speciellt i mina äldre inlägg där jag inte var lika brydd om uttryck.

Hon förklarar vidare när Johan är kritisk mot det hon just skrivit:

...det jag planerar att göra är att jag kommer att plocka bort det ur texter och rubriker, men jag kommer fortfarande att använda mig av det när jag taggar och skriver in sökord, just för att jag vill hittas, och om jag hittas på bumla och kampfrau så kommer folk också att läsa de "nya" orden jag väljer att använda istället för just bumla/ kampfrau och förhoppningsvis ta med sig dessa vidare både i sökningar och i sina egna texter. Jag känner att det kommer bli mycket "16th century German", för alla beskrivningarna jag har i min blogg går att applicera på alla samhällsklasser i 1500-talets Tyskland.

Ett nytt begrepp har introducerats och de tidigare har återigen ogiltigförklarats. Annas kommentar gillas av fem andra medlemmar, vilket inte är något överväldigande medhåll, men ändå visar på ett visst stöd. Flera av de medlemmar som varit involverade i diskussionen kring

detta inlägg skriver dock uppmuntrande kommentarer och Karl, som tidigare var skeptisk, skriver bland annat:

För att dra mitt strå till stacken och få alla mer intresserade och upplysta om kvinnor i landsknektföljet så skall jag uppmuntra alla kvinnliga deltagare i nästa års knektmarsch [på Medeltidsveckan] att bestämma sig för vilket yrke dom vill gestalta i marschen och söka så mycket information om det yrket dom kan.

Att han har ändrat inställning är ett stort stöd.

Johan håller dock fast vid sin syn på begreppen, även vid diskussionens slut. Han försvarar det fortsatta användandet av ordet med att han:

håller på att återskapar just legoknechtsmodet och de som vill göra en kvinnodräkt efter samma stuk letar efter bumlor och inte leagerfrau/ trossfrau. [...] som jag också säger så kommer jag inte att sluta använda orden utan förklara att de är nya bra facktermer som innebär en ihopklumpning av vad kvinnan i härläget faktiskt gjorde och sedan förklara med ingående. Jag älskar orden då det ger mig och mina vänner en gräns mellan lägerkvinna och de andra kvinnorna som jag inte alls är intresserad av.

Johan är kritisk mot att ta bort orden och menar att den här gemenskapen är så liten i jämförelse med SCA och reenactment-grupper världen över att det man gör inte kommer få något gensvar och alltså bara kommer försvåra samarbetet med andra, om man slutar använda begreppen. De andra medlemmarna, inklusive administratörer, svarar med att någon måste gå först och visa vägen för att något ska kunna förändras, så varför inte de?

En tid senare ber en medlem om sömnadstips. Hon använder sig av både ordet bumla och kampfrau när hon ställer sin fråga. De som svarar henne gör dock inte det. Karl är en av dem som skriver en kommentar:

Jag skulle rekommendera att man kollar på lite träsnitt istället för på saker som andra gjort, det blir lätt en tolkning av en tolkning annars. Man vet ju inte om personen på bilden gjort klänningen efter en historisk förebild eller skapat efter eget huvud.

Han tipsar även om namn på samtida konstnärer som kan ge goda sökresultat. Detta är en tendens som visar sig även i andra, senare inlägg. Begreppen bumla och kampfrau används sällan och om de dyker upp gör även kommentarer om att de är påhittade det. Däremot tycks ordet trossfrau mer accepterat. De som använder sig av begreppen är medlemmar med lågt subkulturellt kapital som nybörjare, personer som genom sina inlägg visar på begränsad kunskap på området och personer som inte är medlemmar i någon reenactment-förening.

Slutsats

Vi kan alltså se hur användningen av och synen på begreppet bumla förändras över tid. Vid gruppens grundande i juni 2013 ses det som autentiskt. Medlemmar med högt subkulturellt kapital använder sig av begreppet och man talar oproblematiskt om dess innebörd. I början tipsar man också nybörjare att inspireras av andras dräkter när de syr sina egna. En brytpunkt uppstår när en medlem ifrågasätter begreppet. Genom den efterföljande diskussionen, som eskalerar mer och mer förändras synen på det. Andra begrepp dyker upp som kampfrau och trossfrau, men alla problematiseras.

Medlemmarna använder sig av kategorisering genom att associera de debatterade begreppen med ord som lajv och fantasy. Dessa ord uppfattas som motsatser till det autentiska och historiskt korrekta. I sina argument hänvisar man ofta till källor för att stärka dem och kräver detsamma av andra för att tillintetgöra deras argument när de inte lyckas presentera några. För att en källa ska godkännas bör den vara samtida och hämtad från en tillförlitlig plats, hellre ett museums hemsida än Wikipedia. De medlemmar som diskuterar hänvisar även till andra medlemmar med högt subkulturellt kapital, eller till grupper utanför gemenskapen med högt anseende.

För att kritisera ett i gruppen accepterat begrepp krävs det att medlemmen har en viss mån subkulturellt kapital, annars ignoreras kommentaren. Det kan röra sig om medlemskap i en förening, eller att medlemmen själv visar på avsevärd kunskap på området i sin argumentation. De medlemmar med högst subkulturellt kapital är sällan de som initierar den kritiska diskussionen, men deras åsikter är avgörande i fråga om hur den ska avslutas. För att en förändring i synen på det autentiska ska ske krävs det att en medlem som står högt upp i den formella hierarkiska ordningen i gruppen stödjer förändringen.

Diskussionen avgörs här genom att en medlem med högt subkulturellt kapital plockar isär begreppen och genom sin stora kunskap visar att de är felaktiga, något som sker över ett år efter att gruppen grundats. Hon får stöd av en annan medlem med högt socialt- och

subkulturellt kapital och stort inflytande över gruppen som ansluter sig till hennes kritik och väljer att radera begreppen från sin blogg. Det är dock främst en diskussion mellan medlemmar med högre subkulturellt kapital. Senare inlägg visar att man undviker begreppen och istället använder sig av mer generella begrepp, samt att man tar avstånd från den äldre definitionen av bumla som skapats i reenactment-föreningar. Oerfarna medlemmar kan fortfarande använda sig av begreppen, men fler gör dem uppmärksamma på deras misstag. Medlemmar i föreningar som regelbundet använder begreppen är mest skeptiska till förändring, men tar inte strid för dem i gruppen utan lutar sig tillbaka på en gemenskap utanför gruppen och låter de andra medlemmarna hållas.

I början kan vi se hur det räcker med en enda medlem med högt subkulturellt kapitalns åsikt för att något ska uppfattas som autentiskt, detta genom att till exempel definiera det man talar om som HK och därmed utesluta motsatsen. Stödet från andra medlemmar upprätthåller också synen på det autentiska, då de som inte håller med möter stort motstånd och vi kan se hur medlemmar med andra åsikter lämnar gruppen. När en medlem med högre subkulturellt kapital däremot ifrågasätter begreppens autenticitet inleds en faktisk diskussion. Denna kretsar till stor del kring bevisande genom samtida källor, men i slutändan är det ändå den medlem som får mest stöd från andra som går vinnande ur diskussionen. Stödet från medlemmar med högt socialt eller subkulturellt kapital är avgörande. Alla medlemmar har ingen talan i diskussionen och det som faktiskt formar synen på det autentiska är kommentarer från medlemmar med högre subkulturellt kapital. Skillnaden från de inledande inläggen är att det nu finns fler medlemmar i gruppen och att dessa kan ha olika åsikter.

Sophias Ateljés mönster

Mönster för de dräkter man syr är något man ofta talar om i gruppen *Vi som syr medeltidskläder*. Nybörjare är de som främst ber om hjälp av andra, mer erfarna medlemmar och de efterfrågar allmänna riktlinjer för att sy dräkter. Till följd av att gruppen ständigt får nya medlemmar och att flertalet av dessa är oerfarna dyker likartade frågor upp gång på gång. Vi ska här följa diskussionerna om häften med mönster från Sophias Ateljé. Dessa skapades i början av nittioalet och säljs på ett stort antal historiska muséer och marknader. Då de säljs på just den här sortens platser får mönstren en slags inbyggd trovärdighet. Mönstren från Sophias Ateljé genererar inte stora diskussioner på samma sätt som bumlan, men genom att följa de inlägg som relaterar till dem kan vi ändå se hur man talar kring dem och om synen på dem förändras över tid.

Ny grupp, positivt, men skeptiskt

Samma dag som gruppen grundas beskriver en av administratörerna, Nathalie, sin sömnad och sin strävan efter att utvecklas i en kommentar. Nathalie står högt upp i gruppens formella hierarki redan från starten, då hon har högt socialt kapital, men har samtidigt begränsad kunskap och erfarenhet, vilket alltså resulterar i ett relativt lågt subkulturellt kapital. Hon skriver:

Tidigare år har jag gått efter "nybörjar-bonde-stuket" och sytt med rektanglar och kilar utan något egentligt mönster. Eller Sofias Ateljes mönster utan att göra så mycket mer än att kolla att dom passar någotsånär...

Nathalie definierar de mönster hon använt sig av som något för nybörjare, men samtidigt som något hon strävar bort ifrån, en strävan som ökar hennes subkulturella kapital. Redan här kan vi se en antydning till skepsis mot mönstren, även om man talar om dem som självklara. En tid senare beskrivs mönstren på samma sätt i en annan tråd. De framställs som en bra start för de oerfarna av ett fåtal medlemmar i diskussionen, men nämns dock inte alls av majoriteten. Kort därefter lägger Nathalie upp en bild på den klänning hon nu sytt i ylle. När en annan medlem undrar vad hon använt för mönster svarar hon utan att tveka: *Det är ett modifierat mönster från Sofias Atelje [...]. Jag använder det till nästan allt. Har till och med sytt en kavaj baserat på mönstret för klockärmsklänningen*. Nathalie talar gott om mönstren och visar det dessutom genom att själv använda sig av dem, till mer än ett plagg. Hon visar här också att hon har så stor sömnadskunskap att hon kan modifiera ett mönster och göra om det till något helt annat, en kunskap som ökar hennes subkulturella kapital.

Några veckor efter det första inlägget skriver en annan medlem ett där hon ber om tips:

Jag skulle vilja sy en ny dräkt till Medeltidsveckan men har ganska begränsad koll själv. Jag vill ordna någon typ av klänning i ylle som känns lite mer hk, välsydd och formanpassad än det enda jag har nu, en underklänning med någon slags överklänning helt i linne.

Hon beskriver alltså sig själv som en nybörjare och har som mål att bära dräkten vid ett evenemang som är öppet för alla och inte har någon klädkod. Dock visar hon på sin strävan efter att utvecklas och den dräkt hon redan har tycks inte stå högt i kurs. Medlemmen fortsätter: *Jag har något par häften från Sofias Ateljé men har hört lite blandade åsikter om deras korrekthet, och de verkar ha ganska stor bredd i epok.* Redan i det inledande inlägget gör hon klart att hon använder sig av Sophias Ateljés mönster och att hon är medveten om deras brister. Genom användandet av begreppet HK och ordet *korrekthet* visar medlemmen på att det finns en gräns mellan vad som är och inte är ”rätt” och att hon tagit till sig det omdiskuterade begreppet HK med allt vad det innebär. De mönster hon har kategoriserats inte in bland dem som är HK. Hon ser på den dräkt hon har som något som inte når upp till den standard HK står för och följer tendensen i gruppen att sträva mot mer korrekthet.

Administratören Nathalie är den första att svara på inlägget:

Jag använder mönstret från Sofias Atelje med klockärmsklänningen som grund nu när jag gör min ylleklänning. Det är väl inte helt HK skulle jag tippa på, men det smälter i alla fall in med tanke på siluetten.

Hon stödjer användandet av mönstren genom sitt eget användande av dem. I relation till den medlem som skrivit inlägget har Nathalie högre socialt kapital och hennes ord har därför viss tyngd. I likhet med trådstartaren använder Nathalie begreppet HK som en slags måttstock, där mönstren misstänks inte riktigt nå upp till den eftersökta nivån. Båda dessa medlemmar försvarar dock sitt användande av mönstren med att de heller inte strävar efter att nå ända dit. HK ses alltså inte, enligt dessa medlemmar, som gruppens mål.

Till skillnad från den kommentar Nathalie skriver är en kommentar av Anna snarare kritisk. Anna har som bekant högt subkulturellt och socialt kapital. Hon skriver ingenting om Sophias Ateljés mönster utan hänvisar till en annan medlems blogg istället, en blogg dit man ofta skickar undrande medlemmar och som har högt anseende i gruppen. Utan att använda ord diskvalificerar alltså Anna mönstren. Medlemmen som står för bloggen, Ida, skriver också en

kommentar. Hon gör inte reklam för sin egen blogg, och lyfter alltså inte fram sig själv, utan håller med en annan medlem som hänvisat till mönster från Handelsgillet. Hon berättar att hon inte själv har använt sig av dem, men skriver ändå: *...de av mina (mycket kunniga) medeltidsvänner som har gjort det säger att de är bra, hk, men kräver en smula sömnadsvana.* Återigen används begreppet HK som en definition och Ida hänvisar till sina vänner med stor kunskap för att ge stöd åt sitt argument. Vänner som dock befinner sig utanför gemenskapen i gruppen. Idas uttalande får i sig tyngd av att Anna hänvisat till hennes kunskap.

En annan medlem refererar till boken *Medieval Tailors assistant* och beskriver den som en bibel för sömnad av medeltidskläder, vilket får stöd från flera andra medlemmar. Utifrån den skapar man egna mönster och det är främst det som förespråkas av medlemmar med högre subkulturellt kapital, trots att de kanske inte säger det rakt ut. Det vi kan sluta oss till nu är att det från gruppens grundande finns en viss skepsis mot mönstren från Sophias Ateljé, men att flera nybörjare har använt sig av dem. Faktum är att de flesta nybörjare som nämner Sophias Ateljés mönster i sina inlägg ser dem som autentiska. En administratör med liten erfarenhet förespårar med visst förbehåll mönstren medan andra medlemmar med högre subkulturellt kapital ignorerar kommentarerna om mönstren och hänvisar till andra, främst sådana man tillverkar själv. HK ställs mot icke-HK och då den historiska korrektheten eftersträvas och lyfts fram i gruppen sjunker värdet på mönstren, då dessa inte definieras som HK. Att ignorera kommentarer om Sophias Ateljés mönster förekommer i ett flertal trådar. Bland annat nämns mönstren fem gånger i en tråd om struthättor, men inte i något fall får kommentaren någon respons vare sig från trådstartaren eller från andra medlemmar.

Mönsterkonstruktion och riktlinjer

Flera gånger ber medlemmar om tips på inte alltför avancerade mönster, men de svar som ges handlar i de flesta fall, precis som ovan, om att konstruera egna mönster, snarare än köpa färdiga. Det har nu gått en tid sedan gruppen startades och Nathalie kommenterar i ett av inläggen:

Gör en Toille i typ lakanstyg. Be någon om hjälp. Börja med att lägga ett tygstycke över dig (med hål för huvudet så klart) Sen nålar, klipper och träcklar du och/eller din medhjälpare tills det sitter perfekt på dig. Försök sätt sömmarna så att dom sitter bra redan från början, så att när du sprättar/klipper upp sömmarna så får du ett mönster.

En toile är alltså ett mönster anpassat efter den egna kroppen. Värt att notera är att Nathalie nu inte nämner Sophias Ateljés mönster, utan följer i fotspåren efter medlemmarna med högt subkulturellt kapital. I ett annat fall föreslår hon något liknande. Nathalie tipsar trådstartaren, som gärna vill använda sig av Sophias Ateljés mönster, att skapa en toile utifrån det mönster hon har och därefter använda toillen som mönster istället. Det rör sig här om nybörjare som redan har en relation till Sophias Ateljés mönster och Nathalie gör en kompromiss genom att utgå från det kända och utveckla det mot något som uppfattas som mer autentiskt.

Närmare ett halvår efter att gruppen grundats skriver Ida, på uppdrag av administratören Nathalie en kort introduktion till sömnaden av medeltidskläder, inspirerad av den som finns att läsa på hennes blogg. Hon går där igenom frågor som ofta ställs och vanliga fallgropar. Hon är mycket tydlig med att klargöra att det finns rätt och fel när det gäller att skapa historiska kläder:

Medeltiden var på riktigt. Det var inte sagor och hittepå. Det finns rätt och fel, eftersom de kläder människorna bar då var påverkade av kultur, religion, politik, handel, ålder, samhällsklass osv. Du kan alltså inte sätta på dig vad som helst som inte är typiskt 2000-tal och tro att det är medeltida.

Ida skriver också att man bör ha en tanke bakom bärandet av kläderna, mer än att bara passa in på ett evenemang: *Vill du bara vara fin kan du naturligtvis ha på dig vad du vill, men kalla då gärna dina kläder för medeltidsinspirerade, eftersom de faktiskt inte är historiskt korrekta.* Dikotomin korrekt-inkorrekt poängteras gång på gång. Genom Idas inlägg ställs riktlinjer upp för gruppen. Alla medlemmar förväntas lära sig skillnaden mellan rätt och fel och för att lyckas med det krävs ökad kunskap. Det hon skriver har stort inflytande över medlemmarna och subventioneras dessutom av en administratör. Sophias Ateljés mönster nämns inte och den här introduktionen tar närmast avstånd från dem, då det är de mönstren som de flesta som är nybörjare redan har med sig och kan jämföra med. Lite över ett år efter att gruppen grundats lägger Ida även upp en länk till sin omtalade blogg och skriver att den är en bra utgångspunkt för dem som är nybörjare, letar mönster eller undrar över saker. Inlägget gillas av fyrtio andra medlemmar vilket visar på mycket stort stöd i gruppen.

Nybörjare och strävan mot HK

En nervös nybörjare skriver i januari 2014 att hon ska sy en underklänning efter Sophias Ateljés mönster, men att hon är orolig att hon inte ska lyckas nå upp till nivån HK som så ofta nämns i gruppen och som hon visar att hon tagit till sig. Nathalie kommenterar och skriver:

Skippa Sofias ateljes mönster helt. Sy särken enligt principen "raka stycken och kilar" istället. Det blir mer korrekt och gör faktiskt att du kan visa dig i bara särken och ändå vara relativt HK (alltså ingen gick väl i särk då om man inte var extremt fattig - det skulle ju liksom motsvara att springa i underkläderna i dagsläget) [...] Att sy efter Sofias ateljes mönster är att kasta pengarna i sjön om du strävar efter att vara HK. En korrekt sydd särk kan du däremot använda under många århundraden eftersom att mönstret på dom inte förändrades nämnvärt.

Nathalie är nu stenhård, Sophias Ateljés mönster är inte bra. Hon trycker på detta genom att använda ord som HK och korrekt och visar att alternativet till dem är något negativt. Nathalie har dessutom ökat sitt subkulturella kapital och visar detta genom att dela sin kunskap om medeltida särkar. Trådstartaren är först tveksam, men efter att flera andra hållit med Nathalie ändrar hon sig och satsar istället på det mönster hon nu fått av henne. Hon har ju redan skrivit att det är mot HK hon strävar och väljer nu att stå för det, i enlighet med gruppen.

Strax efter skriver en medlem ett inlägg där hon söker efter hjälp att reda ut åtgången på tyg. Den mängd hon har stämmer inte överens med den mängd som anges i mönstret. Ida förespråkar något hon kallar historiskt korrekta tillskärningsmetoder vilket backas upp av Nathalie. Hon skriver:

Om jag syr efter historiskt korrekta metoder (Som [Ida] säger) så gör jag av med nästan 1 meter mindre tyg än om jag syr efter figurformade mönster. Figurformen får jag fram med kilar och genom att jobba med formningen av delarna över torson (nu jämför jag med Sofias ateljes mönster och mina egengjorda)

Trådstartaren flikar här in att det är just de mönstren hon använder sig av, varpå administratören Olivia skriver: *Släng den!* En kommentar som gillas av den inflytelserika Anna. Ida backar upp och förklarar på frågan om vad som är fel på Sophias Ateljés mönster: *Nästan allt tyvärr... Den är baserad på moderna mönster, som konstrueras på ett helt annat sätt än medeltida.* Mönstren beskrivs alltså som raka motsatsen till det eftersträvarsvärda historiskt korrekta.

Ytterligare en nybörjare skriver ett inlägg där hon ska sy dräkter utifrån Sophias Ateljés mönster. Nathalie skriver återigen en starkt kritisk kommentar:

Och ett råd i all välmening. Sofia-mönsterna är helt ok om man är ute efter "en medeltida look" och inte går efter historisk korrekthet. Det finns pärlor att plocka om man vet vad man letar efter. MEN... jag känner mig grundlurad efter att ha läst alla "så här var det på medeltiden-tips och tricks" i häftena och trott på dom... Och sen läsa här om att många saker är helt tvärtemot vad som står där. Ta det med en nypa salt. Sy något som du känner dig fin i och som du vill använda och som du känner att du smälter in med. Det är helt ok att inte vara historiskt korrekt. Det är inte det jag säger. Men gå inte på samma nit som jag (och många andra) gjorde... Tro inte på det du läser i häftena med andra ord.

Det är alltså acceptabelt att använda mönstren från Sophias Ateljé om man medvetet väljer att inte sträva mot HK, om man alltså väljer att gå emot gruppen. Kommentaren gillas av sex andra medlemmar, bland annat trådstartaren och Ida. Andra medlemmar skriver mer diplomatiska svar:

Jag uppskattade mönstrena för att de var enkla för mig som nybörjare. Jag sydde också en snygg kappa av klänningsmönstret som jag använde till vardags. Idag utgår jag mycket från The Medieval Tailor's Assistant som nog hade blivit på för hög nivå för mig som då (för många år sen) ville sy något snabbt till medeltidsveckan. Men precis som [Nathalie] säger, ta infon med ett nypa salt, det finns ju mycket bra tips och tricks att hitta t.ex. i den här gruppen, om man är intresserad av att vara HK.

Även den här kommentaren gillas av trådstartaren och utifrån diskussionen kan vi inte sluta oss till om hon väljer att använda mönstren eller inte. Det som däremot blir tydligt är hur man trycker på hur viktigt det är att vara medveten om de alternativ man ser som mer korrekta.

En nybörjare ber en tid senare om mönstertips inför dräktsömnad till Medeltidsveckan och får, förutom tipsen att gå in på Idas blogg och läsa vidare, följande råd:

Det viktigaste är att DU är bekväm. Medeltidsveckan är ju så bra på det sättet att du kan göra lite som du vill, ingen kommer att se ner på dig för att du väljer annorlunda färger eller material. Värre om du ska iväg på något spännande mer HK event, då kan det bli mer noga. Jag sydde min första medeltidsklänning efter Sophias Ateljés mönster, och återkommer ganska ofta

till dem, de är prisvärda och har utförlig beskrivning hur du ska göra. Ge dig lite tid att hänga på pinterest eller i albumen här för att få inspiration så du har någorlunda klart för dig hur du vill ha det, och var inte rädd för att be om råd, trots att du kanske inte börjar med just extrem-HK. Det blir roligare om du tar lite historik i taget och börjar med fokus på att ha roligt, medan du syr, och sedan på MTV [Medeltidsveckan] såklart!

Den medlem som skriver kommentaren har ingen utmärkande ställning i gruppen, men inlägget gillas av tre andra medlemmar, varav en är en administratör, vilket ger kommentaren mer tyngd. Hennes subkulturella kapital visas i det att hon själv har sytt flera dräkter, varav i varje fall en efter mönstren man talar om, hon vet alltså vad hon talar om. Det vi också kan se är att HK här inte beskrivs som något uteslutande positivt, utan något mera kravfyllt, men detta bör ses som ett undantag snarare än en regel. Medlemmen beskriver också hur tillvägagångssättet måste anpassas efter det mål man har med bärandet av dräkten. Olika evenemang innebär olika nivåer av HK eller fantasy och varje persons mål med sömnaden tycks alltså kunna kategoriseras.

För de medlemmar som själva tar upp Sophias Ateljé i sina inlägg och som beskriver sig själva som nybörjare framställs mönstren som ett acceptabelt alternativ om man nu inte är så erfaren. Man uppmuntrar dock till en strävan mot HK, där det blir tydligt att mönstren från Sophias Ateljé inte räknas som det. I de flesta fall är det medlemmar med lågt subkulturellt kapital som framhäver mönstren, medan de med högre kapital snarare trycker på vikten av att vara informerad och göra ett medvetet val. Det vi också kan se är att dikotomier som HK och *korrekt* används för att poängtera motsatsen till dessa i mönstren.

Kategorier: HK eller fantasy och lajv

Vikten av att göra ett medvetet val blir tydligt i följande inlägg där de som kommenterar kategoriserar alternativen. Det är upp till trådstartaren att välja vilken kategori han eller hon vill ansluta sig till och det framgår vilken som är att föredra.

Några månader efter att gruppen grundats skriver en medlem ett inlägg och ber om hjälp. Hon beskriver sig själv som nybörjare med mycket liten kunskap om både sömnad och den historiska perioden. De medlemmar som svarar tipsar henne om att läsa i de bloggar som ofta förs fram och fundera över vad målet med kläderna är. En medlem skriver:

Börja fundera vad du har för utgångspunkt med dina kläder, ska de vara historiskt korrekta(underlagda med tydliga källor) eller mera fantasy? Om korrekt: vilket århundrade, vilken del av detta århundrade?

Det framkommer en förväntan på nya medlemmar att ansluta sig till strävan mot korrekthet. Enbart ordet korrekt gör motsatsen fantasy till något negativt. Administratören Nathalie kommenterar också, hon håller med och förklarar vidare: *Det är bättre att gå runt i en bra sydd linnesärk (vilket egentligen ju är "underkläder") än dåligt sydd syntetisk klockärmsklänning om man är ute efter mer MEDELTID än lajv och liknande.* Lajv blir här en tydligt negativ kontrast till medeltid, som här poängteras med versaler. Lajv och fantasy kan aldrig samtidigt vara medeltid. Det är alltså bättre att gå runt i en ofullständig, men historiskt korrekt dräkt än en fullständig inkorrekt. Den inkorrekta klockärmsklänningen kopplas indirekt till Sophias Ateljés mönster då det bland dessa är mycket vanligt med just klockärm. Trådstartaren har inget val mer än att anpassa sig efter det de andra medlemmarna för fram som eftersträvansvärt. Hon har redan i inlägget gjort klart att det är medeltid hon strävar mot och om hon då inte följer gruppens riktlinjer kommer hon halka in på det negativt framställda fantasy eller lajv.

En medlem undrar över hur fel mönstren från Sophias Ateljé är, efter att ha läst tidigare inlägg i gruppen. En annan medlem kommenterar och skriver att det beror på om man strävar efter att vara som hon kallar det *inspirerad* eller *historiskt korrekt*:

Så allt beror ju på vilken nivå du vill sy på. Men om du tänker Historiskt korrekt så är Sofias atelje häftena fel ur sådan synpunkt. Men de hjälper ju till att få in känslan. Så bryr man sig inte om att vara historiskt korrekt så går det mycket bra att använda häftena.

Hon poängterar också att det viktigaste är att ha roligt och känna sig fin. Trådstartaren svarar:

Då går jag på inspirationen och syr på! Framöver vill jag göra en HK, men vet inte riktigt vad jag vill ha än. De här häftena är de enda jag hittat med äldre mönster, blir till att leta mer när jag vet vad jag letar efter.

Flera andra uppmuntrar detta, bland annat Nathalie gillar hennes kommentar. En annan medlem skriver:

Kör på Sofias mönster! Jag har själv nån klänning gjord av dom, i färgat linne, som nog inte passar nånstans i historien, men jag har haft fasligt roligt i dom Att man sen snöar in på nån tidsperiod är en helt annan sak Man måste ju börja nånstans?

Trådstartaren uppmuntras alltså i det här fallet att använda mönstren, så länge det är ett medvetet val, men detta får snarare ses som ett undantag. Dock bör betonas att inga av medlemmarna som skriver uppmuntrande kommentarer har högt subkulturellt kapital, även om ett fåtal sådana gillat deras kommentarer.

En annan medlem skriver något liknande om mönstren:

Det är i grunden moderna mönster, inspirerade av medeltida mode. De är INTE historiskt korrekta - men det är lätt att sy efter dem och många använder dem som "inkörsport". Jag har inget problem med dem - annat än att jag tycker att det skulle STÅ PÅ dem att de INTE är historiskt korrekta, så att man vet och är ok med det.

Nathalie avslutar diskussionen med att skriva:

Men är man ute efter "smälta in på marknad-stuket" och är mer van vid moderna mönster och inte har ambition att vara helt korrekt så är dom mönsterna jättebra. Allt beror ju på vad man ska ha dom till... Och jag ville vara historiskt korrekt, men visste inte bättre...

HK ställs återigen mot icke-HK och mönstren från Sophias Ateljé kategoriseras alltså inte som HK.

En medlem frågar i början av 2014 efter mönster till 1400-talsdräkter och skriver även att allt är av intresse. Ida är den första som svarar och hon länkar till sin omtalade blogg. Där finns Sophias Ateljés mönster med, men de beskrivs på följande sätt:

Kan räknas in i kategorin mönster till medeltidsinspirerade kläder. De är (med undantag för mönstret på Bockstensmannens kläder) inte historiskt korrekta vare sig i snitt eller i sömnadssätt, men väljer du bra tyger, är noggrann med vilka plagg du kombinerar och hur de dekorerar så kan resultatet ändå se helt acceptabelt ut. Fördelen med dem är att de är på svenska, är relativt enkla att förstå och de finns att köpa nästan överallt (till exempel på Sophias Ateljés

Förlags hemsida och i många muséebutiker). Nackdelen är att de kräver mer tyg än kläder sydda efter historiskt korrekta mönster gör och att de ofta känns igen som Sophia-kläder.

Ida betonar att mönstren resulterar i inspirerade snarare än korrekta kläder, vilket inte är att föredra, men ändå är acceptabelt. Hon distanserar sig själv från mönstren genom att på bloggen skriva att hon själv aldrig använt sig av dem, utan hon har alltid tillverkat egna. Genom detta får Ida större subkulturellt kapital och hennes åsikter har därmed mer tyngd.

Kritik mot Sophias Ateljés mönster.

Ungefär ett år efter att gruppen grundats hänvisar en kritisk medlem till ett blogginlägg av historikern Eva Andersson. Hon skriver i inlägget utförligt om de fel man kan finna i Sophias Ateljés mönster. Andersson är en auktoritet då hon arbetar med historia, men hon är också medlem i SCA och sysslar alltså med reenactment, något som både ger henne högt anseende och medlemmarna i gruppen en känsla av samhörighet med henne. Hon är inte själv medlem i *Vi som syr medeltidskläder*, men flera medlemmar med högt subkulturellt kapital refererar till blogginlägget. Nathalie är en av dem som länkar till bloggen när en medlem frågar efter tips för att sy efter Sophias Ateljés mönster. Genom att hänvisa till en auktoritet utanför gruppen får den kritiska synen på mönstren legitimitet och istället för att skriva en lång utläggning kan man istället länka till en färdig, utförlig kritik.

En annan kritik är länkad till källor. En medlem ber om tips på mönster för struthättor och Ida är en av dem som svarar med att förklara varför man bör undvika Sophias Ateljés mönster:

En bra sak att tänka på med struthättor är att de, till skillnad från i t.ex. Sophias Ateljés mönster, ska sitta ganska tight runt ansikte och axlar. De ska inte hänga löst och rama in ansiktet, dels för att de inte förefaller ha gjort det på medeltiden, och dels för att det då kommer att dra kallt, vilket motverkar en av dess viktigaste funktioner, det som värmande ytterplagg.

Poängen är alltså att jämföra mönstren med hur plaggen tycks ha sett ut under den historiska perioden och därmed utesluta dem. Ida använder sitt subkulturella kapital för att ge tyngd åt sitt uttalande, men får också mer kapital genom att visa på och dela med sig av sin kunskap. Källorna är det som på ett tydligt sätt talar emot mönstren från Sophias Ateljé.

I ett inlägg i fråga om att dekorera sin dräkt skriver Nathalie följande kritiska kommentar:

För ett halvår sen hade jag också sagt tygremsor mm. För då trodde jag att häftena från Sofias Atelje var rätt hk. Dom såldes ju av folk som verkade ha koll och alltså borde dom vara ok... Tänk vad man kan lura sig själv...

Ansvar för att mönstren ska vara korrekta läggs över på dem som säljer dem och nu ser Nathalie inget värde i dem, då hon har tillskansat sig större kunskap. Administratören Martin följer på samma spår:

Jag ska erkänna en sak. I samband med senaste flytten gick ett par Sofia-mönster till att tända i spisen. Jag ville inte sprida missinformation. Samtidigt gjorde det lite ont. Man ska inte bränna böcker...

Kommentaren gillas av åtta andra medlemmar, bland annat av administratörerna Nathalie och Olivia och medlemmar med högt subkulturellt kapital som Cecilia och Emma. En annan medlem reagerar och skriver: *Sofias Ateljé har ju jättebra mönster, inte bränna! Den figursydd klänningen sitter väldigt bra och jag har använt mönstret som grund ibland. Jasså till historiska plagg? Nej.* Kommentaren är dock svårtolkad och man kan se det som att medlemmen menar att mönstren enbart är bra för att sy andra saker än historiska dräkter. Martin svarar: *Jag kunde ju ha gett bort dem, men det hade vilselett folk. Hellre utvinna energi av drm, så blir jag varm och kan berätta massor utav välbelagda berättelser från verkliga livet.* Denna kommentar gillas återigen av flera andra medlemmar, den här gången fem, varav en av dem är medlemmen som precis skrev kommentaren ovan. Den negativa synen på mönstren från Sophias Ateljé får utan tvekan stort stöd och är nu så etablerad att man kan skämta om det.

Ytterligare en medlem skriver ett inlägg där hon syr en särk efter Sophias Ateljés mönster. Hon skriver att hon är osäker på om det är HK, men att det är det hon har att tillgå. Snabbt svarar Nathalie att mönstren absolut inte är HK och att man inte bör tro det som står i häftena. Trådstartaren blir besviken och skriver: *Trist att de säljs på ställen där man tror att de säljer bra saker. Köpte mina mönster i Foteviken. Var hittar jag korrekta mönster och beskrivningar på alla delar?* Nathalie svarar att sådana mönster tillverkar man själv. Hon fortsätter:

Jag köpte Sofia-mönsterna när jag började (eller tja efter första året) och har hela tiden trott att jag var jätteduktig som kunde ALLT som stod i häftena... Men nejdå... Undrar hur mycket pengar jag har lagt ner på saker som inte är ok egentligen...

En antydning till bitterhet kan uttydas och ansvaret läggs åter över på dem som tillverkat mönstren. Trådstartaren håller med och menar att man blir lurad. Ida kommenterar och håller också hon med: *Jag förstår precis vad du menar, jag (som så många andra) köpte också dem en gång i tron att de var bra representationer av medeltida dräkt.... Surt när man upptäckte sitt misstag.* Hon lyfter därefter fram och länkar till sin egen blogg som hon skriver inte är perfekt, men ändå bättre än Sophias Ateljés mönster. Man anser alltså att mönstren inte är HK och trådstartaren håller med, men fortsätter trots detta att använda dem, vilket är ovanligt.

I ett inlägg från i mars 2014 visar en medlem en bild på sina klänningar, varav en av de äldre är den första hon sydde. Andra medlemmar kommenterar och beskriver sina första dräkter, vilka ofta har med Sophias Ateljé att göra. En medlem skriver följande:

Min första klänning i linne (tidigare historier var i bomull) har jag kvar och använder fortfarande. Den har blivit omgjord några gånger (inte bara till det bättre är jag rädd) men den har fått en så skön patina nu efter att ha misshandlat den i över 10 år att jag struntar i att snörda, färgade linneklänningar av Sophias ateljé-typ inte passar in i historien någonstans utom i medeltidsveckan-tiden.

Trots att mönstret beskrivs i negativa termer uppskattar medlemmen trots allt sin klänning, främst för att den fått en känsla av medeltid, den illusion av autenticitet som beskrivits i den tidigare forskningen.³⁷ Att klänningen är använd och återanvänd gör att den upplevs ha en samhörighet med medeltidens dräkter som en ny, men mer korrekt dräkt, inte kan ha. En annan medlem har dock en helt annan inställning:

Mina första plagg var ett tappert försök efter Sofias ateljé-mönster. En med avvikande färg i kilarna, men även en helgrön i linne och en vit i linne med någon form av blå linne-hängslekjol. Bjuder på en bild på den värsta skapelsen och är nöjd med att man kommit långt sedan dess.

Genomgående i diskussionen är en syn på sig själv som pinsamt ovetande vid förfärdigandet av den första dräkten, något man nu är glad att man lämnat bakom sig. Medlemmarna visar upp det de definierar som nybörjarfel för att distansera sig från det och genom påpekandet av den nya medvetenheten få högre subkulturellt kapital.

³⁷ Decker, 2010, s.5-6

I en tråd där man diskuterar vanliga fallgropar och fel när det kommer till sömnad av medeltida kläder dyker Sophias Ateljés mönster, inte oväntat upp. Trådstartaren undrar vad som egentligen är fel med mönstren och andra medlemmar i gruppen förklarar i linje med hur man tidigare beskrivit dem:

Dom är lite för blandade i kvalitén. En del är rätt men väldigt mycket är direkt fel. Det finns en massa påståenden om "så här var det" när det inte alls var så. Det störs jag mest på. Moderna sömnadstekniker och modeller beskrivs som HK. Men som en introduktion till medeltidsinspirerade kläder för nybörjare så duger dom bra. Synd bara att det inte står så på häftena.

En av administratörerna, Martin, försvarar faktiskt mönstren:

Jag har en gång sytt en helt okej 1200/1300-talsdräkt från mönstret till "kvinnodräkt från 1300-talet". Om man undviker en del saker, som att göra allt i linne, kombinera med en huvudbonad som inte går i stil med resten av dräkten och att alltid göra fram och bakstycke helt delat så är det helt OK fram till 1325. Även om det är lite väl allmänt hållet.

Men han visar samtidigt att han är medveten om bristerna och kan undvika, eller åtgärda dem. Andra menar att kunskapen har blivit större sedan mönstren tillverkades på 1980–90-talet och att det gäller för alla mönster som tillverkas, man måste ständigt utvecklas. Nathalie beskriver återigen hur lurad hon känner sig av att mönstren utger sig för att vara HK och att hon därför lagt ner mycket pengar på material som hon nu känner sig tvingad att ändra.

Längre diskussion om mönstren

Diskussionerna om Sophias Ateljés mönster är oftast korta och inte särskilt ingående. I maj 2014 uppstår dock en längre diskussion som inleds med ett inlägg om färger på tyg, men som sedan halkar in på mönstren. En medlem skriver en kommentar som går i linje med den syn som kommit fram i tidigare inlägg:

Tycker att Sofias mönster är bra som nybörjarmönster. Har man ingen erfarenhet av att sy kläder och ännu mindre erfarenhet av historiska kläder så är dom mönstren lätta att förstå och resultatet ser i alla fall bra ut. Sen när man är biten av HK-bacillen så kan man ju fördjupa sig i banan-ärmar man inte begriper hur man ska sy fast eller underliga mönster som ser ut som om man ska sy en klänning av ett lapptäcke, vilken sorts knappar man använde på

fjortonhundratalet eller hur vanligt det var med guldband i norden på trettonhundratalet. Sånt är kul och jätteintressant när man har blivit biten av HK-bacillen, men innan den fått sitt grepp om ens liv så funkar Sofias mönster tycker i alla fall lilla jag.

En annan medlem, Richard, kommenterar också. Han är en synlig figur på Medeltidsveckan, där han anordnar kursen i medeltida dans, vilket ger honom ett visst socialt kapital och är dessutom en aktiv medlem i gruppen som ofta kommenterar i inlägg. Han visar med inläggen dock inte någon större eller mer specificerad kunskap om medeltida dräkter. I det här inlägget håller han med i den föregående medlemmens kommentar och skriver: *Absolut. Rätt produkt till rätt kund så att säga.* Det blir tydligt att det finns olika mål med skapandet av dräkter och att mönstren enbart passar en viss typ av medlemmar.

Nathalie är mer kritiskt än de som hittills kommenterat och skriver en kommentar som påminner mycket om dem hon skrivit i tidigare trådar: *Men det hade ju varit bra om dom marknadsfördes som inspirerade - och inte som "så här var det på medeltiden". För det är många påståenden i häftena som är helt uppåt väggarna.* Hon eftersöker en starkare gräns mellan rätt och fel, mellan vad som är HK och vad som inte är det. En annan medlem försvarar dock mönstren och hänvisar till en källa:

Skall tillägga att Sofias figursyddas inte är helt åt skogen! Finns en Madonna bild där Maria iförd krona flashar bröstet för att mata Jesusbarnet. Hon bär en framsnörd klänning där man ser fler sömmar likt Sofias figursyddas.

Hennes kommentar får dock ingen positiv respons och Nathalie replikerar på samma sätt som tidigare, genom att poängtera att informationen i häftena är direkt felaktig:

framsnörd ja - det är helt korrekt. Men Sofia-mönstret har figursyddas paneler och det är inte HK. Så det enda korrekta där är väl att snörningen sitter fram i så fall. Dock står det i flera av häftenas information att man absolut inte hade snörning fram, utan bara bak eller i sidorna.

Administratören Martin länkar till den bild som den föregående medlemmen skrev om och flera andra håller med om att klänningen på bilden påminner mycket om Sophias Ateljés mönster. Nathalie försvarar sig med ett snabbt: *Sen är det ju svårt på bilder att se hur det faktiskt skulle ha sett ut. På den bilden så ser ju klänningen ut att vara påmålad nästan.* Martin tar upp vikten av att jämföra med källor för att klargöra fakta, men skriver även att

problemet med Sophias Ateljés mönster är att de blandar hur som helst bland plagg under en period på femhundra år. En annan medlem, Petra, som är medlem i en reenactment-förening, skriver:

Den där madonnabilden och dess mönsterkonstruktion har stötts och blötts om och om igen på historiska världars forum, och de flesta av oss menar hursomhelst att det där inte är samma konstruktion som den senare s.k. prinsesskärningen. Hursomhelst kan den knappast ses som typisk eller vanlig, och sådant bör man också väga in när man vill gestalta en period.

Hon hänvisar till en gemenskap utanför gruppen som är av samma åsikt som hon själv. Trots att man kanske skulle kunna se den här bilden som förebild för Sophias Ateljés mönster är den inte representativ för tidsperioden. Kommentaren gillas av fem andra medlemmar varav tre av dem har högre subkulturellt kapital. Martin skriver också att han håller med till fullo. Medlemmen som först hänvisade till bilden försvarar sig med att klänningen på bilden inte är långt ifrån den från Sophias Ateljé och därför kan mönstret inte ses som helt fel. Jämförandet med samtida källor är ett effektivt sätt att avgöra om något är autentiskt eller inte, men då man trots detta inte kan komma överens står mönstren kvar i en slags limbo.

Martin vill diskutera vidare och fortsätter med att ställa följande frågor:

Vad har Sofias mönster som gör att de är så lätthanterliga? Är det just det att de inte är så korrekta, och då inte måste göra massa jobbiga indelningar? Petra svarar: Folk som inte är så långt gångna i sitt medeltidsintresse brukar vara väldigt präglade av nutida idéer om hur ett plagg skall vara och sitta, så de har svårt att acceptera den historiska varianten. Det finns så många underförstådda "måsten" i folks huvuden. Typ, en klänning måste maskintvättas ofta, en kvinna måste ha bh, icke sicksackat håller inte osv.

Fem andra medlemmar gillar kommentaren, varav fyra har högre subkulturellt kapital. Det som kommer fram är alltså en tanke om att nybörjarna begränsas av sin egen okunskap, något som bara kan åtgärdas genom ny och ökad kunskap.

En medlem blir i samma diskussion frustrerad över att mönstren säljs på platser som upplevs som pålitliga, hon känner sig lurad: *Jag förstår inte detta med Sophias ateljé. Varför säljs ens dessa symönster när de ändå inte stämmer? Jag köpte dessutom alla mina i Foteviken, som har en väldigt strikt klädkod.* En annan medlem svarar att det nog beror på att det finns en

marknad för dem och Richard fortsätter hävda att mönstret kan vara helt rätt för vissa människor:

Som tidigare påpekas så gäller det här som vid all annan försäljning. Rätt vara till rätt kund. Någon som tycker att HK är viktigt kanske inte bör köpa dessa mönster på samma sätt som en lökallergiker väljer att inte köpa löksoppa. Någon som däremot är mer lajv/fantasy-intresserad kanske har jättenytta av dem. Det är alltså inte produkten det är fel på, utan kombinationen produkt/köpare.

Skillnaden mellan de olika målen med dräkterna blir återigen tydlig. Administratören Nathalie fortsätter dock vara kritisk, men för också hon fram de olika målen. Hon skriver:

Det borde sitta en lapp "inspirerad" eller "maskerad" på dom. Det är väl att dom är lättillgängliga och sen är det skrivet i dom på ett sätt som känns trovärdigt om man inte vet mer. Som nybörjare är det alltså väldigt lätt att tro att dom stämmer.

Richard svarar att mönstren har en fördel i att de är en bra början och att man sedan kan utvecklas. Nathalie låter sig dock inte bevakas utan fortsätter:

Det finns även något som heter falsk marknadsföring. Att medvetet sälja mönster som påstår sig vara HK och inte tala om för kunden att detta inte stämmer gör ju att man sedan tappar förtroendet för den försäljaren när man lär sig mer. Det finns några företag jag inte längre tänker handla av i alla fall. Och jag är säkert inte ensam. Jag har även sett att många som säljer mer historiskt korrekta mönster verkar separera Sofia-mönsterna från dom andra och några (knallar) har till och med sagt att "dom här mönsterna är bättre ur historisk synvinkel" men jag tror inte att någon direkt har sagt "dom här är bra för nybörjaren, men ta det som står med en nypa salt".

Hon rättar senare sig själv och medger att man i Sophias Ateljés mönster faktiskt aldrig hävdar att de är historiskt korrekta, men att sättet de är skrivna på ändå får det att verka så. Detta är det som gör henne mest upprörd, att mönstren och de som säljer dem undanhåller information.

Det uppstår en diskussion om vems ansvaret är för att innehållet ska tolkas rätt, tillverkaren eller köparen. Richard menar att det är kundens ansvar att vara kritisk mot innehållet medan Nathalie vidhåller att det är säljarens ansvar att inte sprida falsk information och lura kunderna. Martin flikar in: *Det är ju en fråga om marknadsmoral. Jag anser att mönstren är vilseledande. Jag tror inte det är med vilje.* En annan medlem poängterar att mönstren har några år på nacken och att vid den tiden de tillverkades var informationen man kunde få mer begränsad. Nathalie väljer att irriterad dra sig ur diskussionen, fortfarande fast i sin ståndpunkt medan Richard avslutar diskussionen med att referera till Sophias Ateljés hemsida:

Mitt sista inlägg angående Sofias mönster blir att klistra en text från hennes webshop. Där framgår rätt så tydligt vad de själva anser om mönstrens HK-värde och användningsområde. " Detta är enkla nybörjarmönster för dig som vill sy dina första historiska dräkter till något evenemang eller rollspel. De är till för att ge dig en första inspiration och vägledning. Pga sitt lilla och enkla format är de ganska allmänt hållna både i tid och rum. De ger en allmän bild av hur dräkter såg ut i Europa under tiden 1000-1500. En del modeller förekom även före och efter denna tid. Tyngdpunkten ligger dock på 1300-talet. Dessa mönster är inte framtagna i samarbete med någon akademisk institution eller något museum (undantaget Bockstensmannens dräkt), och bör därför inte användas som dräkthereferenser i avhandlingar eller forskningsarbete."

Mönstren beskrivs inte som HK av tillverkaren, utan snarare som något riktat mot dem som strävar mot inspirerat snarare än korrekt, eller mot fantasy.

En annan medlem föreslår i samma tråd att de mer erfarna medlemmarna borde göra slag i saken och tillverka nya mönster att sälja. Administratören Martin skriver då:

Och problemet med verkligheten, och därmed historien, är ju att det blir ett komplext projekt att t.ex. göra ett mönster till en 1300-talsdräkt. Det handlar om tid, klass, geografi, funktion etc. Det Sophia har gjort, dvs. mönster till den konstruerade perioden Medeltid, är för en person som har pejl ett svårt och oöverskådligt projekt. Det finns en anledning till att många av oss är med i grupper där vi över tid kan lära oss saker, av andra, och gå till originalkällorna. En quick fix i form av ett mönster är ingen lätt sak att fixa i

den form som Sophias ateljé säljer dem. Då blir det automatiskt den lite mindre attraktiva formen med lösmönster, som t.ex. handelsgillets.

Han menar att det inte är möjligt att göra ett allmänt mönster som passar in på hela perioden medeltid. Även Nathalie skriver ett liknande längre inlägg:

Javisst, så fort du talar om för mig (eller någon annan då) hur man gör ett väldigt figursytt mönster som passar alla kroppstyper för bland annat 1300-talsmodet. Jag tror att det är bättre att hänvisa till cottesimple.com eller liknande sidor som vi redan gör - och samtidigt upplysa om att Sofia-mönsterna inte är så HK som man kan tro när man tittar på dom. Sen får ju varje person göra sin egen avvägning om man vill vara HK eller inte. Men det är synd om fler personer ska falla i fällan och köpa Sofia-mönster och TRO att dom är HK och att man är helt korrekt om man följer dom. Så varningar är på plats. Det betyder ju dock inte att dom häftena är helt totalt värdelösa och borde brännas. Det betyder bara att vi inte behöver titta åt andra hållet eller stoppa fingrarna i öronen och lalla när någon frågar om dom är bra. Utan det hänger ju på vilket syfte personen har när denne syr. Är man ute efter att sy HK-kläder så är häftena värdelösa. Och eftersom det är svårt att sy dom här väldigt figurnära kläderna utan att göra egna mönster så skulle det vara väldigt svårt att göra vettiga mönster på dom också) Men är man ute efter att sy "passa in på medeltidsveckan-kläder" så är Sofia-häftena jättebra. Oavsett vilket så kan det som sagt vara bra att upplysa om att dom häftena är bättre till det senare, så man inte tror att man är helt historiskt korrekt sen...

Hon menar också att det är omöjligt att göra allmänna mönster, men i detta fall på grund av att alla kroppar är olika. Hon tar även fasta på de olika målen med dräkterna och att varje medlem bör göra ett medvetet val när han eller hon börjar sy sina kläder. Diskussionen avslutas dock med att Cecilia skriver att hon håller på att skapa just den sorts mönster man är ute efter.

Det senaste inlägget om mönster för nybörjare är från början av november 2014. En medlem undrar om det är något hon bör tänka på innan hon börjar sy efter Sophias Ateljés mönster. Hon frågar även om de är HK. Övriga medlemmar svarar snabbt att mönstren inte är HK, undantaget mönster för Bockstensmannens dräkt. En medlem skriver:

Har inte detaljstuderat dem på något vis, men som jag minns dem är de tydligt moderniserade. Dvs att mönstren baseras på hur man idag skär till och tänker kring passform. Vet inte om de nuvarande upplagorna har det, men jag minns från förr att de tex hade snörning i ryggen som såvitt man vet inte förekom på medeltiden. Och att man får tips i stil med: banka i öljetter för snörningen, fastän det borde vara sydda snörhål. Men jag gissar att du snart får fler och mer insatta svar!

Den här medlemmen visar tydligt att hon tagit till sig det man talat om i gruppen tidigare gällande mönstren och att hon trots allt har en viss kunskap om vad som ses som rätt och fel, samt att hon har stort förtroende för de andra medlemmarnas kunskap. En medlem skriver en liknande kommentar:

Jag har använt de mönsterna en hel del, på plus sidan var att det var så lättförståeligt för en som var ny på att sy att följa förklaringen på hur man sydde ihop allt. Men efteråt har jag lärt mig att det är väldigt många påståenden i dem om vad som är hk som inte stämmer.

En av administratörerna, Olivia, uppmuntrar till en strävan efter HK och skriver: *Det viktigaste är att du är nöjd med dina kläder, men siktar du på HK framöver, tror jag att en enkel klänning med raka stycken ([Nathalie]!) är det bästa sättet att börja på, det blir liksom inte fel.* Nathalie går här in och lägger upp en beskrivning på hur hon gör en enkel klänning med raka stycken. Hennes subkulturella kapital har ökat om man hänvisar till hennes kunskap om enkla, HK, klänningar. Vidare skriver hon: *Och så länge man inte ska på event med specifika krav så tittar ingen snett på dig om du syr efter Sofia-mönsterna.* En annan medlem, Simon, med högt subkulturellt kapital, i det att han är med i en reenactment-förening och ofta förs fram som expert av gruppens administratörer, och som verkar känna trådstartaren personligen skriver följande om Sophias Ateljés mönster:

Jag tror att du,[...], som ju är van HKare själv kommer att tycka det är lite mysigt. Dessutom är många HK kläder enklare än nya. Kan man sy 1700tal kan man sy 1300tal, det är bara längre sömmar.

Inlägget gillas av fyra personer, varav en är trådstartaren själv. Simon verkar med sin personliga relation till trådstartaren och sin status i gruppen övertygande. Då trådstartaren

verkar sy HK 1700-tal bör hon satsa på detsamma inom medeltiden och hon förväntas lyckas. Tråden avslutas genom att en medlem skriver:

Det mesta är väl sagt, men jag skulle sammanfatta att för den som är van att sy efter mönster, känner sig osäker utan mönster, vill sy något som de flesta kommer tycka ser medeltida ut, inte bryr sig om ifall de som ägnar sig åt historiskt återskapande tycker att det ser medeltida ut (det kommer de normalt inte göra) och känner sig säker på att inte vilja "gå över" till hk senare, så är Sophias mönster ett vettigt alternativ. Men tröskeln till att sy enkla kläder enligt historiska mönster är mycket lägre än den kanske verkar och vi som gillar historiska mönster vill ju gärna locka in dig i vårt fördärv. Så välkommen till den mörka sidan, jag menar mörka medeltiden, nej jag menar den ljusa roliga medeltiden! Oavsett vilket mönster du väljer!

Det framkommer att man ser målet i gruppen som strävan efter HK, men att varje medlem har möjlighet att välja att medvetet avvika från detta mål. En annan medlem hänvisar också till Eva Anderssons blogginlägg, där det blir tydligt att mönstren inte är att föredra, men som sagt, acceptabla om det är ett medvetet val.

Slutsats

Det vi kan se här är att synen på mönstren inte förändras lika drastiskt, eller på ett så tydligt sätt som i fallet med bumlan. I bumlans fall handlade det om en mer avancerad dräkt, inget för nybörjare och alltså något man kunde ställa högre krav på. Här rör det sig om något riktat mot just nybörjare. De som ställer frågor om mönstren har ingen, eller mycket liten erfarenhet av att sy historiska dräkter och gränsen för vad som är rätt och fel är för dem inte lika tydlig. Att mönstren säljs på platser som upplevs som pålitliga, som museum och marknader beskriver flera medlemmar som anledningen till att de tagit dem för autentiska. Då det tillkommer nya medlemmar hela tiden måste diskussionen föras om och om igen.

Medlemmarna med högre subkulturellt kapital förklarar gång på gång för de nya medlemmarna att mönstren inte är autentiska och hänvisar till andra, mer avancerade alternativ och till bloggar av medlemmar med högt subkulturellt kapital. Anledningen till att dessa medlemmar ses som auktoriteter är just deras subkulturella kapital. De visar på stor kunskap om medeltida mönster och använder sig av utomstående auktoriteter och samtida källor för att ge tyngd åt sin sak. Dessa medlemmar får också stöd från medlemmar högt upp i den formella hierarkin, till exempel genom skapandet av riktlinjer.

Riktlinjerna är skrivna av en medlem med högt subkulturellt kapital på uppdrag av en medlem med högt upp i den formella hierarkin. Man poängterar skillnader i målet med bärandet dräkterna där strävan mot HK uppmuntras, men där man anger fantasy och lajv som acceptabla mål att använda Sophias Ateljés mönster till. Genom en indelning i kategorier, där mönstren inte faller under HK, förväntas varje medlem välja var han eller hon vill placera in sig själv. De medlemmar högt upp i den formella hierarkin och de med högt subkulturellt kapital visar tydligt var de placerat sig, då de motsätter sig användandet av mönstren. Eftersom dessa ses som förebilder är det troligt att flera kommer följa i deras fotspår.

Det vi kan utläsa av de inlägg och diskussioner vi gått igenom är att det för tillfället inte finns något bättre alternativ för nybörjare än Sophias Ateljés mönster, om man inte kan få personen att tillverka ett eget. Det verkar dock som att ett alternativ är något som snart finns tillgängligt.

Till viss del kan man se en förändring i synen på mönstren. Nathalie, som är den mest aktiva medlemmen när det kommer till att besvara frågor, går från att vara positivt, men en smula skeptiskt inställd till mönstren, till att vara helt och hållet negativ. Hennes subkulturella kapital ökar också med tiden och därmed också hennes inflytande över synen på mönstren.

Någon faktisk diskussion som förändrat synen på mönstren går dock inte att finna. När en medlem med högt subkulturellt kapital skriver att de inte är autentiska accepterar de med lägre kapital detta. Det som däremot blir tydligt är att gruppens syn på mönstren inte stämmer överens med den som ges på museum och marknader, eftersom man ständigt tvingas föra fram samma argument när nya medlemmar tillkommer.

Nya grupper

Ur gruppen *Vi som syr medeltidskläder* föds flera andra grupper. Dessa kan ses som ett resultat av de diskussioner som förekommer i gruppens textflöde. Det rör sig om grupper med närmast identiska mål som modergruppen, men som för medlemmarna ändå tycks skilja sig så mycket åt att de fyller en funktion. Bland dokumenten i *Vi som syr medeltidskläder* finns en lista över ”Andra grupper med liknande inriktning”. Denna lista förfärdigades i september 2014 och har av administratörer och andra medlemmar redigerats fem gånger sedan dess. Bland de arton listade grupperna finns *Pyssel/slöjd/hantverk, viking/lajv/medeltid* och *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk*. Vidare finns ytterligare en grupp som inte listats som heter *Historiskt korrekt* som också är relaterad till *Vi som syr medeltidskläder*. Grundarna till de nya grupperna är i alla tre fall medlemmar eller före detta medlemmar i *Vi som syr medeltidskläder*.

Pyssel/slöjd/hantverk, viking/lajv/medeltid

Den först nämnda gruppen, *Pyssel/slöjd/hantverk, viking/lajv/medeltid*, är den äldsta av de tre, den grundades i april 2014. I dokumentet i *Vi som syr medeltidskläder* beskrivs gruppen som en systergrupp med fokus på hantverk snarare än sömnad. Man kan även läsa att den skapades just för att få bort inlägg som inte handlade om sömnad. I gruppens egen beskrivning står det att den inspirerats av *Vi som syr medeltidskläder* och riktar in sig på ”hantverket/pysselt/slöjdandet runtomkring sömnaden”. Gruppen har endast 69 medlemmar och få nya tycks ha kommit till den senaste tiden. I likhet med medlemmarna är inläggen inte många, endast tretton stycken och sedan slutet på augusti 2014 har ingen skrivit något. De inlägg som skrivits handlar om vitt skilda saker. Till exempel har grundaren lagt upp bilder på vikingatida statyetter hon gjort, en man har delat en bild på ett musikinstrument han tillverkat och en kvinna har frågat efter tips på skinnförvaring. Inga inlägg har utvecklats till längre diskussioner och i de flesta fall svarar ingen alls. Av de 53 medlemmar som skrev inlägg som handlade om Sophias Ateljés mönster i *Vi som syr medeltidskläder* var tre även medlemmar här, men varken de som skrev inlägg om bumlan, eller de medlemmar som namngivits är medlemmar i denna grupp. Inga medlemmar med högt subkulturellt eller socialt kapital som utmärkt sig i de presenterade diskussionerna i *Vi som syr medeltidskläder* har alltså gått med i den här gruppen.

Grundaren till *Pyssel/slöjd/hantverk, viking/lajv/medeltid* är medlem i *Vi som syr medeltidskläder*, men framställs inte som en expert av administratörerna och har inte utmärkt

sig särskilt i den gruppen. När man söker på hennes namn framkommer det dock att hon regelbundet kommenterar andras inlägg. Hon sysslar med lajv och beskriver sig själv som hantverkare och konstnär, men inläggen i modergruppen visar inte på något större subkulturellt kapital i form av kunskap, objekt, eller förkroppsliganden.

Från *Vi som syr medeltidskläders* håll ville man alltså sålla bort de inlägg som inte handlade om sömnad. De här ”off topic”-inläggen, eller OT som man kallar det, upplevs som ett problem och flera strategier har prövats för att komma tillrätta med dem. Förutom att starta denna grupp har man också börjat med något man i gruppen kallar ”helgslasktråd”. Detta är en tråd där medlemmarna får diskutera allt mellan himmel och jord och dit administratörerna ofta hänvisar medlemmar som skrivit inlägg som inte berör sömnad. Varje vecka inleder administratörerna en ny sådan här tråd. *Pyssel/slöjd/hantverk, viking/lajv/medeltid* får dock ses som ett misslyckat försök att dirigera bort teman man inte tycker passar in i gruppens textflöde, då få gått med i gruppen och skrivandet av inlägg stagnerat.

Vi som syr Fantasykläder och Hantverk

Den andra av grupperna som listas, *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk*, grundades i slutet på augusti 2014, ungefär samtidigt som diskussionen om bumlan nådde sin kulmen. Gruppen består i skrivande stund av 385 medlemmar och till skillnad från den föregående kommer flera nya medlemmar till varje vecka. Av de nio medlemmar från *Vi som syr medeltidskläder* som skrev inledande inlägg om bumlan var två också medlemmar här. Av de 53 som skrev inlägg om Sophias Ateljés mönster var nio medlemmar här och av de sexton medlemmar som i diskussionerna talat så mycket att de namngetts är två också medlemmar i denna grupp. Några få medlemmar med högre subkulturellt kapital har alltså gått med i denna grupp. Både Anna och Ida är medlemmar här, men är inte lika aktiva som i *Vi som syr medeltidskläder*. Fokus i *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk* ligger, som namnet antyder, på fantasy och lajv, snarare än reenactment och från *Vi som syr medeltidskläder*:s håll uppmuntrade man till skapandet av denna grupp. På det här sättet kan man i modergruppen distansera sig från det man inte ser riktigt passar in, alltså fantasy och lajv. En hierarkiskt ordning mellan målen med det gemensamma intresset går här att skönja. Inriktningen mot historiskt återskapande värderas högre än den mot fantasy och lajv.

I *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk* delar medlemmarna med sig av bilder på dräkter och saker de tillverkat, snarare än att be om hjälp och tips. De få frågor som ställs handlar till exempel om hur man tillverkar låtsasblod, trollsvansar och en kappa från datorspelet

Assassin's Creed. Nya inlägg skrivs ungefär var tredje dag och alla besvaras inte. Grundaren till den här gruppen är också aktiv i modergruppen och har där utmärkt sig genom sitt intresse för lajv och fantasy snarare än historiskt återskapande. Genom sin aktivitet har han byggt upp en relation till administratörerna och har alltså ett visst socialt kapital, men han ställer oftare frågor än tipsar och delar kunskap, vilket inte resulterar i särskilt högt subkulturellt kapital. I modergruppen syns en strävan hos honom att lyfta fram det som inte ses som HK, vilket uppmuntras av administratörerna till viss del, då detta ligger i linje med mottot "alla är välkomna". Efter att *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk* grundats hänvisar dock administratörerna oftare till denna grupp än till den egna för frågor som inte strävar mot HK. Det rör sig alltså om ytterligare ett exempel på hur man i *Vi som syr medeltidskläder* sållar ut det som inte passar in i gruppen och flyttar det till en plats utanför gemenskapen.

Historiskt korrekt

Både *Pyssel/slöjd/hantverk*, *viking/lajv/medeltid* och *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk* är grupper som grundats utan att grundarna lämnat *Vi som syr medeltidskläder*. Grupperna är mindre aktiva än modergruppen och är mer specificerade. Grundandet har uppmuntrats i *Vi som syr medeltidskläder* och ett exempel på detta är det faktum att de finns med på listan. En grupp som däremot inte står på listan är *Historiskt korrekt*. Denna grundas till följd av den avslutande diskussion som uppstår kring bumlan. David lämnar som sagt *Vi som syr medeltidskläder* mitt i den hetsiga diskussionen han initierat och strax efter honom lämnar även Håkan gruppen och skapar då en ny grupp med det lite ironiska namnet *Historiskt korrekt*. Strax efter att gruppen grundats går mer eller mindre alla som varit kritiska mot användandet av orden bumla och kampfrau med i gruppen. Både David och Emma som initierade diskussionen, Anna som avgjorde den, Therese som tog på sig ansvaret för att ha hittat på begreppen, den inflytelserika Cecilia och administratören Martin går med. Dessa har gemensamt att de sysslar med reenactment och att flera av dem är med i reenactment-föreningar. I skrivande stund har gruppen 223 medlemmar och är mer aktiv än de två andra, även om inlägg inte skrivs lika ofta som i *Vi som syr medeltidskläder*.

I den nya gruppen skriver Håkan följande:

Ja alltså eftersom det var så svårt att få till ett vettigt samtal kring källorna för reenactment och all tid ödslades på meningslös blaming-retorik i en annan grupp så tänkte jag att jag ville ha något annat ställe att prata om de roliga källorna, deras tolkningar och möjligheter.

De medlemmar man är ute efter är, som han beskriver det, människor: *som gärna pratar källor och inte är livrädda för att få mothugg!* Det är mycket tydligt att *Historiskt korrekt* har skapats som en kritik mot modergruppen och medlemmarna är inte nöjda med utvecklingen av diskussionerna i den. Beskrivningen av den här gruppen lyder: *För de som älskar källbaserat återskapande med inriktning på reenactment och living-history, och det goda samtalet runt detta.* Man tar avstånd från ”alla ska med”-mottot i *Vi som syr medeltidskläder* och kräver här en annan slags diskussion. Håkan använder sig av ord som *källor* och *källbaserat*, *reenactment* och *living history* för att distansera sig från den andra gruppen. Han framställer dessutom sig själv som en som kan hantera kritik och gärna talar om källor.

De frågor som ofta förekommer i modergruppen, frågor om enkla nybörjarmönster och ”medeltidskläder” accepteras inte här och grundaren Håkan skriver att sådana inlägg kommer raderas. Istället efterfrågas följande: *Ha alltid tid, plats och samhällsklass med i din fråga om återskapande, och en källa (historisk, arkeologisk eller annan) som du vill relatera till ditt återskapande.* Följden blir mycket riktigt mer avancerade inlägg där den länkade källan förklaras och en fråga kopplad till den ställs. Bilder på arkeologiska fynd delas ofta och man diskuterar vad de kan tänkas föreställa och olika sätt att tolka dem. Diskussionerna blir regelbundet långa och kommentarerna når i flera fall upp över tjugo stycken. Komiska svar uppskattas inte och inlägg som trots allt missar de uppställda kraven får ett frostigt bemötande.

En av dem som går med i gruppen är som sagt administratören Martin från *Vi som syr medeltidskläder*. Han skriver tidigt ett uppmuntrande inlägg och kort efter grundandet inleder han en diskussion om att driva hobbyer framåt, eller, som det senare visar sig, hanteringen av kritik i olika sammanhang. Martin beskriver ett fenomen man ofta talar om i *Vi som syr medeltidskläder*, ”HK-maffian”. Man beskriver dem som en grupp som är kategoriskt källbaserade och inte alls diplomatiska i diskussioner. I *Vi som syr medeltidskläder* uttalar nybörjare ofta en oro över att stöta på just den här gruppen, men de brukar lugnas av andra med att någon sådan grupp inte existerar. Martin ser också HK-maffian som en fiktion och riktar istället ljuset mot en grupp han kallar ”OK-maffian”, alltså de som inte utgår från några som helst källor, men är lika odiplomatiska som den första gruppen. De accepterar kort sagt inte kritik, utan allt är ok.

De övriga i diskussionen menar att sådana OK-maffia-tendenser går att finna i *Vi som syr medeltidskläder*. Petra beskriver det som att de som skulle kunna ingå i OK-maffian fokuserar

på relation snarare än prestation och därför tar all kritik som ett personangrepp. Martin håller med och för fram en teori om att vissa människor söker sig till lajv- eller återskapande grupper för att få en bekräftelse de saknar i vardagslivet, om de då kritiserats blir de mycket upprörda. Denna teori uppmanas han dock hålla för sig själv. I diskussionen distanserar man sig själv från de emotionella medlemmarna i *Vi som syr medeltidskläder* med en tydlig uppdelning mellan ”vi” och ”dem”.

Håkan lyfter i samma diskussion fram olika syften med intresset:

Jag tycker att det handlar om vilken lek man leker. För de som håller på med maskerad i roliga kläder vid lägereld med kompisarna är detta enkelt - då är alla som leker den synbara samma leken, men fokuserade på historiska källor, "jobbiga". Jag är inte ens säker på att de förstår att det handlar om två olika lekar, eller i alla fall lekar med olika regler.

Problemet menar han är att det finns grupper med bristande kunskap som inte förstår bättre, och därmed förstör både för sig själva och för andra. Detta skriver han är anledningen till att *Historiskt korrekt* grundades. Andra medlemmar, som Emma och Lisa, håller med om att det finns olika grupper som tror att de vill samma sak fastän de inte gör det. David är mer kritisk och skriver: *Jag tror att det är omöjligt att föra en diskussion med personer som har någon slags emotionell anknytning till sin föreställningsvärld och kompisgrupp [s-]om den springande punkten i deras engagemang.* Återigen förs ett tydligt ”vi” och ”dem” fram där de andra beskrivs ha ett mindre subkulturellt kapital än den egna gruppen och vara negativt inställda till ökad kunskap. Även här förs en hierarkisk ordning mellan grupperna fram, där den egna placeras högst upp.

Cecilia är av en annan åsikt och menar att det är möjligt att påverka genom subtila medel, men kanske inte så rättfram som David skulle vilja. Hon startade själv det hon kallar en ”Manuskriptutmaning” i *Vi som syr medeltidskläder*. Utmaningen går ut på att man ska återskapa en dräkt från en samtida bild så exakt som möjligt, även om inga krav på handsömnad eller växtfärgning ställs. Hon menar att detta är ett steg i rätt riktning mot att få andra mer intresserade av källbaserat återskapande. Nästa utmaning menar hon kan vara mera krävande. Simon backar upp henne och beskriver fler strategier de använder sig av i sin reenactment-förening för att få folk intresserade på ett kravlöst sätt. Dessa två tar alltså stöd mot en gemenskap utanför grupperna som har högt anseende och är inte lika kritiska mot *Vi*

som syr medeltidskläder och dess inställning till källor och mål med det gemensamma intresset.

Det man främst ser som problematiskt är dock inte nybörjarna, eller de med liten kunskap, utan de som säger sig syssla med reenactment, men som man menar vägrar acceptera att det de gör inte är tillräckligt. I diskussionen pekars särskilt de som sysslar med återskapande av landsknektar ut, alltså de som var involverade i diskussionen om bumlan. David anser att dessa sysslar med lajv och att de borde stå för det, istället för att hävda att det är reenactment. Kunskap kräver ansträngning menar han. Att beskriva den grupp han kritiserar som lajvare får ses som negativt och det enda sättet att vända det är att gruppen rättar sig efter den beskrivning av reenactment som ges här, det är omöjligt att syssla med lajv och reenactment på samma gång. Petra avslutar diskussionen med att hålla med David och hon skriver:

Problemet är inte folk som väljer att inte vara HK. Problemet är när det blir bråk när icke HK folk kräver som en mänsklig rättighet att betraktas som HK. Det kan vara tufft att få feedback/ kritik, men det är värdefullt att lära sig ta den. Det är bra på alla livets arenor, inte bara i reenactment. Den här gruppen vänder sig till folk som A) är intresserade av historiskt återskapande och som B) klarar av feedback runt historiskt återskapande.

Den nya gruppen skiljer sig alltså från *Vi som syr medeltidskläder* då man menar att medlemmarna här förstår att uppskatta konstruktiv kritik och vikten av samtida källor i återskapandet.

Kort efter att denna diskussion ägt rum lämnar Martin *Historisk korrekt*. Trots att han uttalat sig kritiskt tycks det finnas ett krav på att välja sida och han väljer då att stanna i den grupp där han är administratör. De flesta inflytelserika medlemmar, alltså de som namngivits, är medlemmar i båda grupperna, med undantag för dem som tydligt tagit ställning för eller emot någon av grupperna. Medlemmarna i *Historisk korrekt* skiljer sig från de två föregående genom att flera av dem har högt subkulturellt kapital i form av medlemskap i reenactment-föreningar, arbeten på museum eller inom akademien, specialkunskaper och lång erfarenhet av att tillverka historiska dräkter. De har socialt kapital i det att flera av dem tycks känna varandra personligen, eller ingår i samma reenactment-föreningar.

Slutsats

Det vi kan se av de här tre exemplen är att man i *Vi som syr medeltidskläder* subventionerar

skapandet av vissa slags nya grupper. De som intresserar sig för fantasy och lajv har låg status i gruppen och uppmuntras att finna nya gemenskaper så att modergruppen kan bli mer renodlad. Fantasy och lajv används ofta som motsatser till HK och reenactment och får en negativ klang, trots ihärdiga försök att hävda att alla får göra som de vill. Valmöjligheten presenteras i form av en annan grupp. De man inte lyckas övertyga att sträva mot HK hänvisas till de nya grupperna. På detta sätt undviker man alltför många positiva kommentarer om Sophias Ateljés mönster och liknande kontroversiella ämnen. Gränserna blir tydligare när åsikter och föremål för diskussioner kan kategoriseras in i grupper som fantasy och HK. Vi kan också se att både *Pysse/slöjd/hantverk*, *viking/lajv/medeltid* och *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk* placeras under *Vi som syr medeltidskläder* i den hierarkiska ordningen som framträder mellan grupperna. De två nya grupperna grundas så att modergruppen kan renodlas och de mindre accepterade inriktningarna sällas därmed ut.

Historiskt korrekt skiljer sig från de två andra grupperna genom att den skapats som en protest mot modergruppen och att den varken erkänns eller lyfts fram av denna. I gruppen kan man tydligt se hur en annan syn på det autentiska förs fram, där man tar spjärn mot synen i *Vi som syr medeltidskläder*. I *Historiskt korrekt* finns ingen tvekan om huruvida Sophias Ateljés mönster är autentiska, eller om bumla är ett användbart begrepp då inget av ämnena kommer upp. De medlemmar i *Vi som syr medeltidskläder* som går med i *Historiskt korrekt* är också sådana som inte riktigt passar in i den förstnämnda gruppen, vilket speglas i deras beskrivningar av bemötandet i modergruppen. Deras åsikter är problematiska på ett annat sätt än de i de två föregående grupperna, men trots allt problematiska. På samma sätt som medlemmar som strävar efter lajv och fantasy hänvisas till andra grupper blir det tydligt att medlemmarna i *Historiskt korrekt* behöver finna en annan gemenskap där man delar deras åsikter snarare än att försöka förändra synen i *Vi som syr medeltidskläder*. *Historiskt korrekt* placeras över *Vi som syr medeltidskläder* i den hierarkiska ordningen mellan grupperna. Medlemmarna i den nya gruppen har en mer strikt syn på vad som är autentiskt och denna syn har högt anseende även i modergruppen, men där tycks inte alla vilja sträva mot den.

Det autentiska konstrueras helt enkelt genom en diskussion mellan likasinnade där andra åsikter hanteras genom mer eller mindre passiv uteslutning. Det är inte helt enkelt att ingå i flera grupper, då dessa inte har samma mål. Detta exemplifieras i Martins korta tid som medlem i både *Vi som syr medeltidskläder* och *Historiskt korrekt*. Få, om några, av de medlemmar som namngivits är medlemmar i *Pysse/slöjd/hantverk*, *viking/lajv/medeltid* eller *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk*, vilket speglar den negativa inställningen till fantasy

och lajv bland medlemmar med högre subkulturellt kapital i *Vi som syr medeltidskläder*. Däremot är flera av dem medlemmar i *Historiskt korrekt*, men detta är inget man tycks tala högt om i *Vi som syr medeltidskläder*. Mer extrema åsikter åt olika håll sållas alltså ut för att tydligt markera vad som ses som autentiskt och vad som inte gör det.

AVSLUTNING

Konklusion

Vi har nu nått till den punkt där slutsatser kan dras utifrån de analyser som gjorts på källmaterialet. Syftet med uppsatsen var att undersöka hur autenticitet konstrueras i en nätgemenskap med fokus på en historisk period. Materialet som valts ut, inlägg och diskussioner ur textflödet tillhörande gruppen *Vi som syr medeltidskläder* visar hur detta går till i den här nätgemenskapen. Den första frågeställningen som ställdes upp handlade just om hur medlemmarna i gruppen konstruerar autenticitet.

De inledande inläggen i diskussionerna om bumlan och Sophias Ateljés mönster visar att medlemmarna i det första fallet litar på det som auktoriteter i gruppen för fram som historiskt korrekt. I det andra fallet bär medlemmarna med sig en syn på det autentiska utifrån, grundad i mönstrens koppling till historiska museum. Medlemmar som framställer sig själva som personer med begränsade kunskaper visar en mycket stor tilltro till det eller dem man uppfattar som auktoriteter på ämnet. Detta bekräftar det Strauss förde fram i sin forskning, att personer med begränsad kunskap inte har så höga krav på vad de uppfattar som autentiskt.³⁸ Det är först när en medlem med större kunskap, och därmed högre subkulturellt kapital, ifrågasätter det man i gruppen uppfattar som autentiskt som det sker en förändring.

För att sedan belägga den alternativa synen på det autentiska för man fram, och lägger stor vikt vid presentationen av samtida källor. Precis som hos Strauss och Decker är förebilderna centrala i återskapandet.³⁹ Skillnaden är att källorna här är mer lättillgängliga, vilket är ett resultat av att allt sker på internet. Kraven på källorna är därmed också högre och det räcker inte med att berätta att man själv undersökt samtida källor, andra måste ges samma möjlighet.

Ytterligare något som blir tydligt i konstruktionen av det autentiska i gruppen är medlemmarnas kategoriserande av teman och begrepp. Att associera något med *historisk korrekthet* och reenactment resulterar i en positiv syn, medan kopplingar till lajv och fantasy leder till en negativ syn. De positiva begreppen har arbetats in i gruppen som en del av det förkroppsligade subkulturella kapitalet, vilket visar att konstruktionen av det autentiska är nära knutet till subkulturellt kapital.

³⁸ Strauss, 2001, s.150

³⁹ Strauss, 2001, s.154 och Decker, 2010, s.275

Det vi kan se i materialet är diskussionerna som förändrar synen på det autentiska främst är en mellan medlemmar med högre subkulturellt kapital. Alla medlemmar i gruppen är alltså inte involverade. I de fall mindre erfarna medlemmar kommenterar leder detta sällan någon vart och i flera fall ignoreras de helt. Det som Decker tar upp i sin studie, brukandet av *bridging discourse* mellan medlemmar för att förändra synen på det autentiska förekommer i vissa fall även här.⁴⁰ En medlem som ifrågasätter något normativt får stöd från andra med samma inställning och denna accepteras till slut i hela gruppen. Skillnaden är dock att dessa medlemmar här har stöd från andra redan innan de delar sin kritiska inställning med de övriga i gruppen, de har alltså ett högt socialt kapital, och de är dessutom medvetna om detta stöd. Grunden till detta ligger, förutom i det sociala kapitalet, i att medlemmarna i *Vi som syr medeltidskläder* också är medlemmar i andra grupper och föreningar utanför gemenskapen i denna grupp. Personer som är medlemmar i samma förening stöttar varandra i diskussionerna i Facebookgruppen och har ofta liknande åsikter. Man kan därför tänka sig att ju fler medlemmar som ingår i samma gemenskap utanför gruppen, ju större inflytande har dessa över *Vi som syr medeltidskläder*. Alla medlemmar ingår dock inte i föreningar utanför gruppen och bildandet av nya Facebookgrupper är ett exempel på hur vissa tvingas skapa en gemenskap på en alternativ plats med likasinnade.

I fråga om hur medlemmarna i Facebookgruppen *Vi som syr medeltidskläder* konstruerar autenticitet kan vi alltså sluta oss till att den formella och informella hierarkiska ordningen i gruppen avgör hur stort inflytande en medlem har över konstruktionen, där det subkulturella kapitalet spelar en stor roll. Stöd från andra medlemmar är mycket viktigt och om en medlem har en avvikande syn på den autentiska som inte stöds av andra medlemmar tvingas denne att antingen anpassa sig eller lämna gruppen. Mer konkret beläggs det autentiska genom presentationen av samtida källor och genom kategorisering. Avgörande i fråga om konstruktionen av det autentiska är stödet från andra medlemmar med högt subkulturellt kapital och platser högt upp i den formella hierarkin.

Detta leder oss in på den andra frågeställningen, nämligen vilka medlemmar i *Vi som syr medeltidskläder* som ses som auktoriteter i fråga om att avgöra autenticitet och vad som ligger till grund för denna auktoritet. Det vi kan sluta oss till utifrån det undersökta materialet är att det främst är medlemmar med högt subkulturellt kapital som ses som auktoriteter. Kapitalet tar sin form i specialiserad kunskap eller ett objektifierat kapital, exempelvis en färdig dräkt.

⁴⁰ Decker, 2010

Främst bland medlemmarna med högt subkulturellt kapital står experterna, de medlemmar som alltså fått en plats i den formella hierarkin. Genom sin experttitel har medlemmarna inte bara ett bevis på sitt subkulturella kapital, utan också ett officiellt stöd från gruppens topp.

Lotten Gustafsson tar upp att man på Medeltidsveckan medvetet valt en tidsperiod som ligger så långt bak i tiden att ingen kan minnas den utan man tvingas förlita sig på experter.⁴¹

Samma sak sker här. Trots att de samtida källorna är mer tillgängliga genom internet är de fortfarande inte helt enkla att finna och heller inte lätta att tolka. De personer som då vet hur man får tillgång till källorna, till exempel genom rätt sökord som medlemmarna talar om i fallet med bumlan, och har så stor kunskap om perioden att de kan placera in bilder i sin rätta kontext och förstå det som står skrivet, är de som naturligt får tolkningsföreträde. Detta är något som fortfarande har en stark koppling till museum och akademien. Till skillnad från medlemmarna i *The Sixties* kan medlemmarna i *Vi som syr medeltidskläder* inte på samma sätt få tillgång till samtida källor som kläder från den faktiska perioden, modetidningar och filmer, eller en kontakt med någon som själv upplevs perioden, de är beroende av de institutioner som kontrollerar dem. Konstruktionen av det autentiska blir i det här fallet något mindre personligt och mer institutionaliserat.

En folkbildande ambition liknande den man hade vid starten av Medeltidsveckan kan man också se i gruppen *Vi som syr medeltidskläder*.⁴² Den strävan man för fram att gruppen har, alltså ett återskapande av medeltida kläder, är inte det romantiserade återskapande som Belk och Costa för fram i sin undersökning av pälsjägare.⁴³ Beläggandet i samtida källor och kritiken mot överrepresentationen av vissa plagg ger mycket litet utrymme för romantisering. I fråga om mönster har man i *Vi som syr medeltidskläder* en mer strikt syn på dem än man tycks ha på de museer som säljer mönstren från Sophias Ateljé. Detta trots att medlemmarna hämtar större delen av sin kunskap från just museer. Kanske borde grupper som denna skattas högre, precis som Carnegie och McCabe menar, då de är en undervärderad källa till kunskap.⁴⁴

Mer allmänt kan man sluta sig till att det finns tendenser inom nätgemenskaper att ställa högre krav på hanteringen av historia. Det är inte längre lika acceptabelt att plocka det man tycker bäst om, det ska stämma överens med den period man valt ut. Historien finns tillgänglig på

⁴¹ Gustafsson, 2002, s.181

⁴² Gustafsson, 2002, s.83-85

⁴³ Belk och Costa, 1998, s.237

⁴⁴ Carnegie och McCabe, 2008, s.365

nätet i form av samtida källor och dessa förväntas man utnyttja. Detta medför också en mer utbredd källkritik. Inte bara kunskapen om källorna sprids utan också förmågan att tänka källkritiskt kring dem. Nätgemenskaperna fungerar alltså folkbildande på ett sätt som ett museum inte kan göra, nämligen genom att möta människor i deras hem.

I *Vi som syr medeltidskläder* ställs alltså höga krav på medlemmarnas kunskap om perioden, detta för att de över huvud taget ska kunna tillgodogöra sig de källor som finns tillgängliga. Trots att konstruktionen av det autentiska främst kopplas till medlemmar med stor kunskap förväntas det av medlemmarna att de ska öka sin egen kunskap och i förlängningen alltså få större inflytande själva. Problemet är dock att gruppen ständigt får nya medlemmar med begränsad kunskap som måste anpassa sig till gruppens strävan. Det kan dock tänkas att man med tiden kommer ställa högre krav på nya medlemmar redan från början och att inte alla välkomnas som de gör nu, detta till följd av de förtydliganden av gruppens mål vi kan se i materialet. Reda nu kan man i grundandet av de nya grupperna se en början på renodling av modergruppen.

Gruppen *Historiskt korrekt* består av ett stort antal medlemmar med högt subkulturellt kapital i *Vi som syr medeltidskläder*, en slags elit som redan kommit närmare den nivå man strävar efter i *Vi som syr medeltidskläder*, men som har ännu högre krav på vad som uppfattas som autentiskt och alltså inte riktigt passar in. De andra två grupperna bildades därför att medlemmarna i dem inte alls strävade efter den slags autenticitet som man gör i *Vi som syr medeltidskläder*. Som Hannerz talar om i fråga om punkare är en gemensam syn på vad som är autentiskt viktigt i en grupp, vilket kan vara en av anledningarna till att nya grupper bildats.⁴⁵ Man definierar sig hela tiden mot något annat och i det här fallet hör detta andra ofta ihop med fantasy och lajv, eller minutiöst historiskt återskapande. De som känner sig utpekade har skapat nya gemenskaper där man i större utsträckning har en gemensam syn på det autentiska. Bildandet av nya grupper är något som tydligt skiljer den här gemenskapen från andra som studerats i den tidigare forskningen

För att återknytta till syftet med denna uppsats konstrueras autenticitet i en nätgemenskap med fokus på en historisk period till stor del på samma sätt som i föreningar som möts i verkligheten. Det är främst medlemmar med högt subkulturellt kapital med stöd av medlemmar högt upp i den formella hierarkin som konstruerar autenticitet. Skillnaderna däremot ligger dels i det faktum att den är nätbaserad, då tillflödet av nya medlemmar och

⁴⁵ Hannerz, 2013, s.71

medlemmar som lämnar gruppen är konstant och omfattande. En ny medlem med högt subkulturellt kapital kan snabbt förändra synen på det autentiska i gruppen och vad som upplevs som autentiskt är alltså inte särskilt stabilt. Det faktum att gruppen finns på internet medför också stora krav på kännedom om källor och källkritik, då dessa är mer tillgängliga än i ett möte mellan människor i verkligheten. Vidare bidrar anonymiteten på internet och flyktigheten i ett medlemskap i en nätgemenskap till att nya grupper ständigt skapas, vilket ger både modergruppen och de nya grupperna snävare definitioner av det autentiska och målet med gruppen. Skillnaden från andra, liknande gemenskaper, ligger också i valet av historisk period. Ett fokus på just medeltiden innebär ett beroende av de instanser som kontrollerar de samtida källorna och i förlängningen mer inflytande över konstruktionen av det autentiska till de medlemmar som har en koppling till dessa. Dock bör man lyfta fram den omfattande källkritik som framhålls i gruppen och kraven på medlemmarnas ökade kunskap, vilket ger en relation till historia som skiljer sig från den människor får på museum.

Utifrån de resultat som denna undersökning gett kan man tänka sig vidare forskning om konstruktionen av autenticitet i nätgemenskaper med fokus på andra historiska perioder för att ytterligare fördjupa förståelsen för denna slags grupp. En annan möjlighet är att närmare undersöka relationen mellan museer och reenactment-grupper eller grupper på internet som denna och konstruktionen av det autentiska. Hur påverkar de varandra och vad händer med kontrollen över källorna när mer och mer blir tillgängligt på internet?

Sammanfattning

Syftet med uppsatsen var att undersöka hur man i en nätgemenskap med fokus på en historisk period konstruerar autenticitet. Liknande forskning har tidigare bedrivits på gemenskaper där medlemmarna möts ansikte mot ansikte och min strävan var att komplettera med forskning där gruppen är nätbaserad. Den gemenskap jag valde att studera var en Facebook-grupp vid namn *Vi som syr medeltidskläder*, samt tre likartade Facebook-grupper som stod i nära relation till den förstnämnda. Följande frågeställningar ställdes upp: ”Hur konstruerar medlemmarna i Facebook-gruppen *Vi som syr medeltidskläder* autenticitet?” och ”Vem eller vilka medlemmar i Facebook-gruppen *Vi som syr medeltidskläder* ses som auktoriteter vad gäller att avgöra vad som är historiskt autentiskt; och på vilka grunder bygger denna auktoritet?”

Med en netnografisk metod undersöktes Facebook-gruppen *Vi som syr medeltidskläder* närmare. I gruppens textflöde utmärkte sig vissa teman för diskussion och två av dessa valdes ut, *bumla* och mönster från Sophias Ateljé. Genom Facebooks sökfunktion sökte jag på orden och fick fram ett stort antal inlägg och diskussioner, från gruppens grundande i juni 2013 fram till november 2014. Dessutom undersöktes textflödet i grupperna *Pyssel/slöjd/hantverk*, *viking/lajv/medeltid*, *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk* och *Historiskt korrekt*. De olika inläggen och diskussionerna analyserades utifrån ett konstruktivistiskt perspektiv på autenticitet och genom ett belysande av *subkulturellt* och *socialt kapital*, *kategorier*, *dikotomier* och *formella* och *informella hierarkier*.

Resultaten visade att det främst är en diskussion mellan medlemmar med högt subkulturellt kapital, alltså någon högt upp i den informella hierarkin, som konstruerar det autentiska. Inte alla medlemmar har en talan i frågan. Autenticiteten beläggs i presentationen av samtida källor och genom kategorisering som ger positiva eller negativa associationer. Stödet från andra medlemmar med högt subkulturellt kapital och platser högt upp i den formella hierarkin är det som avgör en diskussion där det autentiska formas. Det ständiga tillflödet av nya medlemmar resulterar i en utkristallisering av den egna gruppen, där medlemmar som inte har samma syn på det autentiska söker gemenskap på andra platser, ofta i en ny grupp. De medlemmar som ses som auktoriteter i fråga om att avgöra vad som är historiskt autentiskt är de med högt subkulturellt kapital, ofta sådana som fått en plats i den formella hierarkin som experter. Konstruktionen av det autentiska är alltså nära knutet till det subkulturella kapitalet. Vidare ställer man i gruppen krav på en ökad kunskap bland medlemmarna och en källkritisk

inställning till de samtida källorna. Kopplingen mellan de samtida källorna och de instanser som kontrollerar dem är stark och medlemmarna i gruppen är beroende av dem som har kunskapen att tolka källorna. Samtidigt är strävan efter ökad kunskap och källkritik tecken på att nätgemenskapen har en folkbildande tendens som skiljer sig från den hos museer i det att man här möter människor i deras hem.

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Digitala källor

Facebook, *Historiskt korrekt*,

<https://www.facebook.com/groups/646723528759591/> (2015-01-08)

Facebook, *Pysse/slöjd/hantverk, viking/lajv/medeltid*,

<https://www.facebook.com/groups/648325045240820/> (2015-01-08)

Facebook, *Vi som syr Fantasykläder och Hantverk*,

<https://www.facebook.com/groups/675727075843294/> (2015-01-08)

Facebook, *Vi som syr medeltidskläder, ”bumla”, ”kampfrau”, ”mönster”, ”Sophias Ateljé”*,

<https://www.facebook.com/groups/visomsyrmedeltidsklader/> (2015-01-08)

Litteratur

Bourdieu, Pierre, ”The forms of capital” i John G Richardson (red.) *Handbook of theory and research for the sociology of education*, Westport, 1986

Douglas, Mary, *Purity and danger: an analysis of concept of pollution and taboo*, Routledge, London, 2002[1966]

Gustafsson, Lotten, *Den förtrollade zonen: lekar med tid, rum och identitet under Medeltidsveckan på Gotland*, Stockholm 2002

Hannerz, Erik, *Performing Punk*, Uppsala 2013

Kozinets, Robert V., *Netnografi*, Malmö 2011

Lundahl, Pia, ”Kontextbunden essentialism”, i Fredrik Miegel och Fredrik Schoug (red.) *Dikotomier: Vetenskapliga reflektioner*, Lund 1998

Thornton, Sarah, *Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital*, London 2013 [1995]

Digital litteratur

Belk, Russel W. och Janeen Arnold Costa, ”The Mountain Man Myth: A contemporary consuming fantasy”, *Journal of Consumer Research*, 25:3 (1998) s.218-240

<http://www.jstor.org/discover/10.1086/209536?uid=3737880&uid=2&uid=4&sid=21105027705901> (2015-01-08)

Björklund, Annika, "I Arns landskap", *Bebyggelsehistorisk tidskrift*, 64 (2012) s.8-25
http://media.bebyggelsehistoria.org/pdf/BHT64_2012.pdf (2015-01-08)

Carnegie, Elizabeth och Scott McCabe, "Re-enactment Events and Tourism", *Current Issues in Tourism*, 11:4 (2008) s.349-368
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13683500802140380#.VK7g64uG-Ck> (2015-01-08)

Decker, Stephanie K., "Being Period: An Examination of Bridging Discourse in a Historical Reenactment Group", *Journal of Contemporary Ethnography*, 39:3 (2010) s.273-296
<http://jce.sagepub.com.proxy.mah.se/content/39/3/273> (2015-01-08)

Jenß, Heike, "Dressed in History: Retro Styles and the Construction of Authenticity in Youth Culture", *Fashion Theory: The Journal of Dress, Body & Culture*, 8:4 (2004) s.387-403
<http://www.ingentaconnect.com.proxy.mah.se/content/bloomsbury/jdbc/2004/00000008/00000004/art00003> (2015-01-08)

Jones, Siân, "Negotiating authentic objects and authentic selves", *Journal of Material Culture*, 15:2 (2010) s.181-203
<http://mcu.sagepub.com/content/15/2/181.short?rss=1&ssource=mfr> (2015-01-08)

Karlsson, Malin, "Historiskt korrekt: En netnografisk studie av begreppet HK med historisk slöjd som kontext", opubl. C-uppsats, Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet VT 2014 <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/36360> (2015-01-08)

Langer, Roy och Suzanne C. Beckman, "Sensitive Research Topics: Netnography Revisited" *Qualitative Market Research*, 8:2 (2005) s.189-203
<http://search.proquest.com.proxy.mah.se/docview/213404873?pq-origsite=summon> (2015-01-08)

Qvotrup Jensen, Sune, "Rethinking subcultural capital", *Youth*, 14:3 (2006) s.257-276
<http://you.sagepub.com.proxy.mah.se/content/14/3/257> (2015-01-08)

Strauss, Mitchell D., ”A framework for assessing Military Dress Authenticity in civil war Reenacting”, *Clothing and Textiles Research Journal*, 19:4 (2001) s.145-157

<http://ctr.sagepub.com.proxy.mah.se/content/19/4/145> (2015-01-08)

Internet

Facebook, *Vi som tipsar varandra om Vikinga och Medeltida marknader*,

<https://www.facebook.com/groups/118281531524548/727495290603166/> (2015-01-08)

Facebook, *Användarvillkor*, <https://www.facebook.com/legal/terms> (2015-01-08)

Pinterest <https://www.pinterest.com> (2015-01-08)